

IFAU – INSTITUTET FÖR
ARBETSMARKNADSPOLITISK
UTVÄRDERING

Jobbnätet ger jobb: effekter av intensifierade arbetsförmedlingsinsatser för att bryta långtidsarbetslöshet

Linus Liljeberg
Martin Lundin

RAPPORT 2010:2

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknadspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt, arbetsmarknadseffekter av åtgärder inom utbildningsväsendet och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala

Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala

Telefon: 018-471 70 70

Fax: 018-471 70 71

ifau@ifau.uu.se

www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Jobbnätet ger jobb: effekter av intensifierade arbetsförmedlingsinsatser för att bryta långtidsarbetslöshet*

av

Linus Liljeberg[♦] och Martin Lundin[♦]

2010-01-26

Sammanfattning

Resultaten i den här rapporten tyder på att arbetsmetoden *jobbnätet* förkortar tiden det tar för långtidsarbetslösa att få ett arbete. Med en uppföljningshorisont på ett år reduceras den förväntade tiden det tar att få ett osubventionerat arbete med drygt 6 procent. Beaktar man även nystartsjobb och anställningsstöd som arbete är effekten 15 procent med samma tidshorisont. Jobbnätet bedrevs inom ramen för aktivitetsgarantin på vissa arbetsförmedlingar i Stockholms län 2004–07 och finansierades till hälften med medel från Europeiska socialfonden. Arbetsmetoden kan i huvudsak beskrivas som en förstärkt förmedlingsinsats där involverade handläggare lägger mycket tid på arbetsgivarkontakter. I vår analys jämförs utfallet för 764 deltagare med en matchad jämförelsegrupp. Jobbnätet används sedan 2007 inom det stora arbetsmarknadspolitiska programmet *jobb- och utvecklingsgarantin*.

---

* Författarna tackar Anders Forslund, Peter Fredriksson, Pathric Hägglund, Eva Mörk samt seminariedeltagare vid IFAU för värdefulla kommentarer. Tack även till Göran Selin på Arbetsförmedlingen för assistans med data och till Malin Blomgren som i egenskap av projektledare för jobbnätet bistått med information och material.

[♦] IFAU. Linus.Liljeberg@ifau.uu.se

[♦] IFAU och Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet. Martin.Lundin@ifau.uu.se

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Långa tider av arbetslöshet – vad säger forskningen?.....	5
3	Jobbnätet – vad gjorde man?.....	8
3.1	Arbetsmetoden – förmedlingsinsatser och arbetsgivarkontakter.....	8
3.2	Kostnader – personalintensitet kräver resurser.....	10
3.3	Tidigare analyser av jobbnätet.....	12
4	Data, design och deltagare.....	13
4.1	Data – vilket underlag används vid analysen?.....	14
4.2	Design – hur utvärderar vi programmets effekter?.....	15
4.3	Deltagare – vilka fick ta del av programmet?.....	17
5	Jobbnätets arbetsmarknadseffekter.....	19
5.1	Deltagare i jobbnätet hittar arbete snabbare.....	20
5.2	Effekten förstärks kraftigt om anställningsstöd och nystartsjobb ses som arbete.....	23
5.3	Effekten är något lägre på mer varaktiga anställningar.....	26
5.4	Mäter vi den faktiska effekten av jobbnätet?.....	27
5.4.1	Behandlingseffekten är inte orsakad av skillnader mellan olika arbetsförmedlingar.....	28
5.4.2	Resultaten drivs förmodligen inte av individegenskaper som vi inte kan observera.....	31
5.4.3	Resultaten är stabila om ”nischade” kontor exkluderas från analysen....	32
5.4.4	Alla deltagare i jobbnätet var inte med aktivitetsgarantin, men detta stjälp inte huvudanalysen.....	34
5.5	Intäkter och kostnader av jobbnätet – en grov beräkning av projektets samhällsekonomiska effekter.....	37
6	Avslutande diskussion.....	39
	Referenser.....	42
	Appendix A. Extra tabeller.....	46
	Appendix B. Analys av intäkter och kostnader.....	48

1 Inledning

Långtidsarbetslöshet är ett stort problem både på det individuella planet och samhällsekonomiskt. En betydande del av den svenska arbetsmarknadspolitikerna syftar därför till att bryta långa tider av arbetslöshet. I Stockholms län bedrevs mellan 2004 och 2007 *jobbnätet*, ett projekt med syftet att långtidsarbetslösa skulle få hjälp att finna arbete. Jobbnätet var en förstärkt sök- och matchningsinsats med vissa praktikinslag. Dessutom skulle de arbetsförmedlare som var involverade i projektet lägga en betydande del av sin arbetstid (50 procent) på arbetsgivarkontakter. Vi undersöker hur insatserna påverkade deltagarnas ställning på arbetsmarknaden: Ger jobbnätet jobb?

Det är självfallet alltid värdefullt med lärdomar om vilka effekter arbetsmarknadspolitiska program har på deltagarnas möjligheter att få arbete. Vad som gör jobbnätet speciellt intressant är att metoden har kommit att ses som framgångsrik utan att vi egentligen vet vilka effekter programmet hade. Jobbnätet har bl.a. bildat förebild för hur man ska arbeta inom jobb- och utvecklingsgarantin (JOB).¹ I december 2009 deltog nästan 66 000 personer i JOB. Det motsvarar drygt 40 procent av alla deltagare i Arbetsförmedlingens program. Därmed är JOB det största arbetsmarknadspolitiska programmet och ett av alliansregeringens flaggskepp när det handlar om att bekämpa långa tider av arbetslöshet. En studie av jobbnätet kan ge vissa indikationer på effekter av JOB, även om det så klart inte alls är säkert att det nationella programmet i praktiken har genomförts på samma sätt som jobbnätet.

Det är sällan man intresserar sig för specifika arbetsmetoder när effekter av arbetsmarknadspolitiska program utvärderas. Istället studerar man genomsnittliga effekter för breda kategorier av aktiviteter. Det finns därmed studier från senare år som påvisar positiva effekter av exempelvis arbetsmarknadsutbildning (de Luna m.fl. 2008) och anställningsstöd (Forslund m.fl. 2004b). Men vi vet egentligen väldigt lite om vilka konkreta arbetsmetoder, inom ramen för dessa stora program, som fungerar bra.² Ur ett policyperspektiv är

---

¹ JOB genomförs i tre faser där den första påbörjas för personer som har a-kassa när de har förbrukat 300 ersättningsdagar och för dem som inte har a-kassa när de varit arbetslösa eller deltagit i program under minst 18 månader. Den första fasen pågår i 150 dagar och det är främst under denna tid som jobbnätet ska utgöra inspiration för hur de lokala arbetsförmedlingskontoren bör arbeta. En del arbetssökande är emellertid placerade hos s.k. kompletterande aktörer och det finns inga direktiv om att jobbnätet ska användas i denna verksamhet.

² Det finns undantag. Hallsten m.fl. (2002), Johansson och Martinson (2001), Johansson och Åslund (2006) kan sägas studera effekter av specifika arbetsmetoder.

det givetvis centralt att få kunskap om vilka metoder som kan tänkas ha positiv effekt för deltagarna.

Ett ytterligare motiv till studien är att intensifierade förmedlingsinsatser har utvärderats i betydligt lägre grad än andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder, så som arbetsmarknadsutbildning och subventionerad sysselsättning (Calmfors m.fl 2002). Det har förvisso kommit ett par svenska studier nyligen (t.ex. Andersson Joonas och Nekby 2009; Hägglund 2009), men det finns fortfarande ett behov av att stärka kunskapsunderlaget om förmedlingsaktivitet.

Slutligen vill vi framhålla att det har forskats väldigt lite om projekt som likt jobbnätet finansieras med EU-medel. Den typen av projektverksamhet har blivit allt vanligare sidoinslag till den reguljära arbetsmarknadspolitiken. Det finns i regel uppföljningar och konsultrapporter om projekten, men det är väldigt sällan som effekterna har studerats på ett trovärdigt sätt. Ur detta perspektiv blir vår undersökning också intressant.

I studien jämför vi hur lång tid det tar för 764 deltagare i jobbnätet att hitta ett arbete med motsvarande tid för en matchad jämförelsegrupp. Data kommer från Arbetsförmedlingens databas *Datalagret*. Vårt material innehåller uppgifter om alla personer inskrivna vid en arbetsförmedling i Stockholms län och sträcker sig fram till och med februari 2008.

Med en uppföljningshorisont på ett år finner vi att den förväntade tiden att hitta ett arbete förkortas med ca 6 procent av deltagande i jobbnätet, vilket motsvarar ungefär 22 dagars arbetslöshet. Eftersom målgruppen står långt ifrån arbetsmarknaden tycker vi att detta är en ganska stor effekt. Effekten blir dessutom större om man betraktar utfall som anställningsstöd och nystartsjobb som arbete: ca 15 procent eller två månaders förkortad arbetstid i genomsnitt som en effekt av jobbnätet på ett års sikt. Analyserna visar emellertid att de positiva effekterna blir något lägre om man undersöker anställningar som håller en längre period.

Det är vanskligt att utifrån resultaten säga något precist om vilka effekter vi kan förvänta av JOB. Om man lyckas genomföra det nationella programmet på ett sätt som liknar jobbnätet är det rimligt att tro att JOB har en viss positiv effekt. En undersökning av Arbetsförmedlingen (2008) tyder på att jobbnätet används på de flesta förmedlingskontoren idag, men i regel inte på samma sätt och i samma utsträckning som inom projektet. Även Riksrevisionen (2009) visar att den höga ambitionen inom jobbnätet inte lyckats bibehållas i JOB. Det finns också skäl att tro att undanträngningen av arbetstillfällen som skulle ha

uppstått även utan jobbnätet blir större om arbetsmetoden används på bred front.

Rapporten disponeras på följande sätt: I *avsnitt 2* presenterar vi kort vad forskningen har att lära oss om program för långtidsarbetslösa. Jobbnätet beskrivs i *avsnitt 3*. Utvärderingsansatsen och data presenteras i *avsnitt 4*. I *avsnitt 5* återfinns den empiriska analysen. Till sist sammanfattar vi och diskuterar resultaten i *avsnitt 6*.

2 Långa tider av arbetslöshet – vad säger forskningen?

I Sverige använder vi två begrepp för arbetssökande som under lång tid inte haft något arbete: långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna. I vissa sammanhang sätter man upp tidsgränser för vad som ska menas mer exakt med detta. Med långtidsarbetslöshet brukar avses personer som varit kontinuerligt arbetslösa i åtminstone sex månader.³ Som långtidsinskrivna betraktas i regel de personer som under minst två år varit registrerade på arbetsförmedlingen som öppet arbetslösa eller deltagit i arbetsmarknadspolitiska program (Ams 2007). Självfallet är ingen av dessa gränser en given vattendelare för när man kan säga att någon har varit arbetslös länge.

Personer som har varit arbetslösa en längre tid har svårare att få jobb än korttidsarbetslösa. En tänkbar orsak kan vara att många arbetsgivare tror (rätt eller fel) att det finns en risk att de långtidsarbetslösa inte kan utföra jobbet tillräckligt bra och att det bl.a. är detta som göra att det är arbetslösa. Det skulle i sin tur medföra att arbetsgivare helst väljer att anställa personer som redan har ett arbete eller möjligen arbetssökande med kort tid av arbetslöshet bakom sig, allt annat lika. Att så verkligen är fallet stöds av resultat i t.ex. Eriksson och Lagerström (2006). Studien visar att svenska arbetsgivare ser arbetsmarknadsstatus som en signal om produktivitet.⁴

Det är därmed inte så förvånande att offentliga insatser specialdesignade för dem med lång arbetslöshet bakom sig har varit legio i Sverige. Många av

---

³ För ungdomar under 25 år räcker det med 100 dagars kontinuerlig arbetslöshet för att räknas som långtidsarbetslös.

⁴ Liknande resultat återfinns också i t.ex. Klingvall (1998), Agell och Bennmarker (2002) samt Agell och Lundborg (2003). Även studier från andra länder pekar åt samma håll, se t.ex. Bewley (1999) för resultat från USA och Atkinson m.fl. (1996) vad gäller Storbritannien.

åtgärderna har inneburit förstärkta insatser från arbetsförmedlingens sida i form av ökad sök- och matchningshjälp. Det gäller exempelvis de stora programmen aktivitetsgarantin (2000–07) och jobb- och utvecklingsgarantin (2008–). Det finns en del studier av förstärkta förmedlingsinsatser, men enligt Calmfors m.fl. (2002) är det ett underutforskat område.

Delander (1978) är dock en klassisk studie av intensifierad hjälp från förmedlingen. Undersökningen genomfördes som ett experiment där 400 långtidsarbetslösa deltog. De arbetslösa delades slumpmässigt in i två grupper. Den ena gruppen fick normalt stöd från arbetsförmedlingen, medan den andra fick ta del av intensifierade förmedlingsinsatser. Resultaten var positiva: de som fick extra stöd klarade sig mycket bättre än de som fick normala förmedlingsinsatser.

Att förstärkta förmedlingsinsatser kan vara effektiva visar även Hägglund (2009).⁵ Precis som Delander (1978) baseras undersökningen på experiment. Det innebär att effekter kan mätas med stor trovärdighet. Målgrupperna för förmedlingsinsatserna var personer med en särskilt svag ställning på arbetsmarknaden (i vissa fall långtidsarbetslösa). Hägglund presenterar en mängd resultat. Den övergripande bilden är att förstärkta förmedlingsinsatser har positiva effekter. För långtidsarbetslösa handlade det främst om att arbetslöshetstiderna minskade, medan korttidsarbetslösa framförallt fick högre arbetsinkomster.

Johansson och Åslund (2006) undersöker ett försök med ”Arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare” (SIN) riktat till långtidsarbetslösa invandrare och invandrare som riskerar långtidsarbetslöshet. I praktiken innebar detta program främst förstärkt förmedlingsarbete. Resultaten visar att SIN bidrog till att göra arbetspraktik vanligare och att de som fick sådan praktik ökade sina chanser att senare få arbete.

Hägglund (2002) gör ett försök att fastställa aktivitetsgarantins effekter. Eftersom jobbnätet bedrevs inom ramen för aktivitetsgarantin är studien särskilt intressant. Aktivitetsgarantin bestod ofta av tre delar: en inledande period på 2–6 veckor av intensifierade jobbsökar- och handledningsinsatser,

---

⁵ I Hägglund (2009) finns även en kort genomgång av studier om förstärkta arbetsförmedlingsinsatser från andra länder; se t.ex. Meyer (1995) för USA, Dolton och O’Neill (1996) för Storbritannien och Graversen och Van Ours (2008) för Danmark. Huvudintrycket är att intensifierat förmedlingsarbete ”har goda försättningar att förkorta arbetslöshetstiderna och öka jobbchanserna för olika grupper av arbetslösa” (Hägglund 2009, s. 5). Kluve (2006) är en annan översikt av internationell forskning som landar i slutsatsen att jobbsökar- och matchningsinsatser ofta är effektiva för deltagarna. Det finns dock ett fåtal studier som inte hittar några positiva effekter; se t.ex. Van den Berg och Van der Klaauw (2006) för en analys från Nederländerna.

därefter kompetenshöjande insatser av olika längd för dem som inte fått jobb och slutligen en period av subventionerade anställningar eller praktik.⁶ Av flera anledningar är aktivitetsgarantin problematisk att utvärdera: Innehållet i programmet varierade en hel del, vilket gör att det är svårt att veta vad eventuella effekter egentligen avser. Det är det dessutom svårt att hitta en riktigt bra jämförelsegrupp till programdeltagarna. I studien undersöks de som påbörjade aktivitetsgarantin i oktober och november 2000. Ett problem med detta val är att programmet bara hade funnits i ungefär två månader vid tidpunkten. Aktivitetsgarantin var under uppbyggnad och innehållet hade inte etablerats (Fröberg och Persson 2002). Huvudslutsatserna i Hägglund (2002) blir att aktivitetsgarantin ledde till att sökande får jobb snabbare, men att denna effekt helt och hållet förklarades av att deltagarna fick jobb som subventioneras med anställningsstöd. Resultaten bör emellertid tolkas försiktigt.⁷

Vid sidan av förstärkta förmedlingsinsatser har olika typer av subventionerade sysselsättningar varit ganska vanliga bland dem som varit arbetslösa länge. Forslund m.fl. (2004b) utvärderar anställningsstöd för långtidsarbetslösa mellan 1998 och 2002. Anställningsstöden innebar att arbetsgivare fick mycket kraftiga lönesubventioner från staten om de anställde personer som varit arbetslösa länge. I studien finner man att stöden avsevärt förkortade arbetslöshetstiden för deltagarna.⁸

I nästa avsnitt visar vi att jobbnätet inte innebar något väsensskilt från de insatser för långtidsarbetslösa som utvärderats i andra sammanhang: förstärkt handledning och jobbsökande, men med inslag av subventionerad sysselsättning i form av praktik. Arbetsförmedlarna som jobbade inom projektet skulle dessutom lägga mycket tid på arbetsgivarkontakter.

---

⁶ För mer ingående beskrivningar och studier av hur aktivitetsgarantin genomfördes i praktiken, se Fröberg och Persson (2002), Fröberg och Lindqvist (2002) och Forslund m.fl. (2004a).

⁷ Forslund m.fl. (2004a) diskuterar problem med att tolka effekterna i Hägglund (2002) och landar i slutsatsen att studien förmodligen underskattar effekterna av aktivitetsgarantin.

⁸ Subventionerade sysselsättningar tränger undan vanliga osubventionerade jobb i högre grad än vad andra program gör. Det är alltså inte säkert att vad som är bra för den enskilde alltid är det bästa om man betraktar arbetsmarknaden ur ett större perspektiv. Dessa s.k. undanträngnings-effekter utgör dock ett mindre problem när det är svaga grupper (t.ex. långtidsarbetslösa) som får ta del av insatserna, eftersom de som får sina anställningar subventionerade förmodligen har en klart sämre ställning på arbetsmarknaden än de som trängs undan (Calmfors m.fl. 2002; Forslund m.fl. 2004b).

3 Jobbnätet – vad gjorde man?⁹

Jobbnätet var ett s.k. Växtkraft Mål 3-projekt finansierat av Europeiska Socialfonden (ESF) och genomfördes i två omgångar. Jobbnätet 1 startade i början av 2004 och bedrevs på fyra arbetsförmedlingar: Farsta, Södermalm, Johanneshov och Rehabilitering Globen. Totalt deltog 283 arbetssökande inom ramen för aktivitetsgarantin. I jobbnätet 1 utvecklades en handbok som dokumenterade hur arbetet bedrevs. Handboken användes i projektets andra etapp, jobbnätet 2. Jobbnätet 2 finansierades med nya ESF-medel och arrangerades mellan 2006 och 2007.¹⁰ Ett stort antal förmedlingar i Stockholms län involverades successivt och deltagarantalet uppgick totalt till 769 personer. Det är jobbnätet 2 som utvärderas i den här rapporten.

3.1 Arbetsmetoden – förmedlingsinsatser och arbetsgivarkontakter

Jobbnätet var tänkt att förbättra och snabba på matchningsprocessen. Arbetet med potentiella deltagare inleddes med ett kartläggningssamtal. Samtalet syftade till ”att få klarhet i om den arbetssökande är matchningsbar, ge arbetsförmedlaren en bild av var den arbetssökande står idag, ge möjlighet att ta tag i eventuella frågetecken och se om Jobbnätets arbetssätt kan vara ett lämpligt arbetssätt för att öka den arbetssökandes möjligheter att finna ett arbete” (Arbetsförmedlingen 2007a, s. 111).¹¹

Man valde att ta in deltagare som var relativt ”jobbklara” och som inte var i behov av fler förberedande åtgärder. Det fanns samtidigt en viss ambition att försöka återspegla sammansättningen i aktivitetsgarantin på det aktuella kontoret utifrån kön, ålder, etnicitet, utbildningsnivå och inskrivningstid vid Arbetsförmedlingen. Vid det sista intaget av deltagare valde man att bredda gruppen av potentiella deltagare något, eftersom man nöjde sig med att ställa upp kravet att deltagarna skulle vara inskrivna i aktivitetsgarantin och matchningsbara.

Arbets sättet inom jobbnätet byggde sedan på principen att deltagarna ska finna, få och behålla arbete. För att uppnå detta anordnades aktiviteter i tre

---

⁹ Genomgången i *avsnitt 3* baseras på Arbetsförmedlingen (2007a) och Ramböll Management (2007) om inte annat anges.

¹⁰ Närmare bestämt bedrevs jobbnätet 2 mellan den 1 februari 2006 och den 31 september 2007.

¹¹ Med ”matchningsbar” menade man att den sökande hade ett rimligt yrkesområde och att det var befogat att utgå från att hon eller han skulle kunna få ett jobb med hjälp av jobbnätet (Arbetsförmedlingen 2007b).

faser: (i) jobbforum, (ii) förberedande anställning och (iii) fördjupad uppföljning. Jobbnätet kan sägas vara en ”sammansatt struktur” som i stor utsträckning baseras på delar som är prövade i andra sammanhang; de olika elementen i strukturen innebar egentligen inte så mycket nytt.

Den första fasen i processen, *jobbforum*, med syftet att finna jobb skulle vara en strukturerad heltidsaktivitet där de arbetssökande fick coaching individuellt och i grupp. Gruppstorlekarna vid gruppträffarna var i normala fall 12–15 deltagare med två arbetsförmedlare. Coachningen skulle leda till att deltagaren breddade och förbättrade sitt arbetssökande. Man betonade de arbetssökandes egna kontakter med arbetsgivare och ville förmå dem att hitta jobb som inte annonseras ut.

Jobbforum bestod av sju steg, som i varje del innehöll gruppuppgifter och enskilda uppgifter, enligt följande:

- Steg 1 – Skapa ditt CV
- Steg 2 – Inventera dina kompetenser
- Steg 3 – Skriv ett personligt brev
- Steg 4 – Utforma ett säljbrev
- Steg 5 – Analysera din omvärld
- Steg 6 – Utvidga och utnyttja ditt nätverk
- Steg 7 – Träna inför anställningsintervjun

Efter dessa steg ingick ett moment där man genom en tillbakablick summerade vad man arbetat med under jobbforum. Exakt hur tiden fördelades mellan olika aktiviteter och hur länge man höll på varierar. Så vitt vi vet fanns inte heller någon fastslagen maxgräns för hur länge man kunde delta i projektet totalt sett. Ett exempel på hur en vecka kunde se ut ges i Arbetsförmedlingen (2007a):¹²

- Gruppträff (4 tim)
- Föreläsning (3,5 tim)
- Enskilda samtal (0,5 tim)
- Enskilda arbetsuppgifter som sedan redovisas (22 tim)
- Tid för arbetssökande (10 tim)

Inom jobbforum arbetade de arbetssökande ganska mycket med enskilda arbetsuppgifter, vilket skulle möjliggöra omfattande arbetsgivarkontakter för

---

¹² Huruvida detta i praktiken utgör en helt representativ bild är svårt att svara på.

arbetsförmedlarna bl.a. i form av ackvirering¹³. Handläggarna skulle lägga ca 50 procent av sin arbetstid på arbetsgivarkontakter. Som en jämförelse kan nämnas att förmedlarna som arbetar inom JOB idag i genomsnitt lägger ned 15 procent av sin arbetstid på arbetsgivarkontakter, enligt beräkningar som kan göras utifrån resultat i Riksrevisionen (2009). Inom jobbnätet använde man sig också av en s.k. ”jobb jakt” i mars 2007. Jobbjakten innebar att förmedlingspersonal, och i viss utsträckning arbetssökande, knackade dörr hos små och medelstora företag i Stockholm under en dag. Under denna dag gjordes 865 företagsbesök och man identifierade 330 rekryteringsbehov som kunde användas i arbetet.

Fas två i jobbnätet var *förberedande anställning*. Denna anställningsform erbjöds endast till arbetsgivare som hade ett uttryckligt rekryteringsbehov och som sade sig ha ekonomiska resurser att anställa någon. Syftet var att arbetsgivaren skulle få en möjlighet att pröva om den sökande verkligen var lämplig. I regel användes en introduktionspraktik på fyra veckor. För att förbättra den arbetssökande möjligheter att få arbetet skraddarsyddes sedan en längre praktikplats med möjlighet till internutbildning.

Målet med den tredje fasen, *fördjupad uppföljning*, var att den förberedande anställningen skulle bli varaktig. Den fördjupade uppföljningen startade under arbetspraktiken och genomfördes vanligtvis i form av utvecklingssamtal med tre parter: förmedlare, arbetsgivare och arbetssökande praktikant. I någon mån användes också gruppsamtal på föremedlingen. Sociala regler på arbetsplatsen, när det är acceptabelt att sjukskriva sig, positiva erfarenheter av att vara på praktik och hur själva handledningen fungerar är exempel på diskussionsämnen som togs upp under uppföljningen.

3.2 Kostnader – personalintensitet kräver resurser

Tittar man på det ekonomiska utfallet för jobbnätet 2 kan vi konstatera att projektet totalt kostade ca 69,6 miljoner kronor. Ungefär hälften av detta (36,9 miljoner kronor) utgjordes av deltagaresättningar som finansierades med ordinarie medel. Resterande del (32,7 miljoner kronor) finansierades av ESF och här var personalkostnader den överlägset största posten: 27,2 miljoner kronor (Arbetsförmedlingen 2007b).

---

¹³ Ackvirering av arbete handlar om att handläggare försöker ordna arbete eller praktik hos en arbetsgivare som inte har meddelat behov av rekrytering till Arbetsförmedlingen. Inom jobbnätet har man bedrivit ackvireringsarbete genom t.ex. telefonsamtal, dörrknackning och besök på mässor (Ramböll Management 2007).

Dessa siffror kan användas för att räkna ut vad en deltagarmånad kostar inom jobbnätet. Räknar man in ersättningen för deltagarna uppgår kostnaden till ca 26 000 kr per deltagarmånad. Räknar man bort deltagarersättningen handlar det om 12 200 kr per deltagarmånad.¹⁴

Det är svårt att sätta dessa siffror i relation till något annat för att få en uppfattning om hur pass resurskrävande arbetsmetoden är. Men om man tar bort deltagarersättningen, som är lika stor oavsett program, är det tydligt att personalkostnaden är den stora posten bland utgifterna. Att jämföra handläggartätheten med program med en liknande inriktningen och målgrupp kan därför ge en bättre bild av hur mycket resurser som användes i jobbnätet.

Det är inte helt lätt att avgöra handläggartätheten. Enligt Wolf-Watz och Johannesson (2005) var det 24 sökande per förmedlare i jobbnätet 1. Arbetsförmedlingen (2007b) anger att det ofta handlat om 6–10 deltagare per arbetsförmedlare i jobbnätet 2. Om man helt enkelt delar det totala antalet deltagare (769) med antalet involverade förmedlare (55) landar man på ca 14 individer per tjänsteman. Vi vet också att 431 arbetssökande började i projektet i de sista intaget av deltagare och att personal motsvarande 24 heltidstjänster rekryterades vid samma tillfälle för att möta den ökade volymen (Arbetsförmedlingen 2007b). Det skulle tyda på att det var ca 18 sökande per arbetsförmedlare. En grov men rimlig uppskattning blir att handläggartätheten låg mellan 10 och 20 sökande per tjänsteman.

Som en jämförelse kan nämnas att en studie av aktivitetsgarantin visade på ungefär 35 deltagare per handläggare, men att det fanns viss osäkerhet om dessa uppgifter (Fröberg och Persson 2002). I JOB har man haft en målsättning om maximalt 15–20 sökande per förmedlare (Arbetsmarknaden 2007). I praktiken verkar det dock ha handlat om en klart större arbetsbelastning och resultat i Riksrevision (2009) pekar på att förmedlarna inom JOB i genomsnitt ansvarar för knappt 70 sökande per person (se även Arbetsmarknaden 2008).

Jobbnätet tycks således vara en dyrare insats än vad som är normalt för målgruppen. Samtidigt kan det vara värt att notera att förmedlingsinsatser ofta är billigare än andra typer av arbetsmarknadspolitiska program, t.ex. arbetsmarknadsutbildning (Kluve 2006).

---

¹⁴ De 764 personer som ingår i vår undersökning deltog i genomsnitt i 105 dagar i jobbnätet 2 (se *avsnitt 4.3*). Tillsammans blir detta 80 200 deltagardagar (764×105) eller 2 674 deltagarmånader. Kostnaden för en deltagarmånad inklusive alla kostnader blir 69,6 miljoner / 2 674 $\approx$ 26 000 kr eller 32,7 miljoner / 2 674 $\approx$ 12 200 kr om man tar bort deltagarersättningen.

3.3 Tidigare analyser av jobbnätet

Jobbnätet har följts upp i flera konsultrapporter. En del av resultaten bör tolkas med försiktighet, men rapporterna kan ändå ge en hjälp med att förstå vad jobbnätet har inneburit i praktiken.

En första iakttagelse man kan göra från uppföljningar av jobbnätet 1 är att genomförandet av projektet inte var perfekt redan från dag ett. Enkät svar visar att deltagare från senare intag var mer nöjda med hur projektet fungerade (Ramböll Management 2005a; 2005b).¹⁵

Ett mindre antal arbetsgivare (17 slumpvist utvalda) som tog emot praktikanter från jobbnätet 1 har också intervjuats. Det övergripande intrycket är att dessa var nöjda med projektet (Ramböll Management 2005c).

Inom jobbnätet 1 var ett av målen att 70 procent av deltagarna skulle ha ett arbete när projektet tog slut (januari 2006). Man uppnådde inte detta, eftersom endast 53 procent hade arbete (subventionerat eller osubventionerat), studerade eller hade startat eget företag (Arbetsförmedlingen 2006). Andel i arbete efter avslutat projekt säger dock inget om *effekten* av jobbnätet, men Wolf-Watz och Johannesson (2005) har jämfört utfallet för deltagare i jobbnätet 1 med två olika jämförelsegrupper. Man finner att det upp till ett halvår efter start inte finns några större skillnader mellan grupperna. Men tittar man efter ett år har jobbnätsdeltagarna i klart högre grad någon typ av anställning (subventionerad eller osubventionerad) eller går i utbildning; skillnaden mellan grupperna är hela 20 procentenheter. Man studerar också i vilken grad deltagarna lyckats behålla sina anställningar i relation till jämförelsegrupperna. Jobbnätets deltagare har *inte* lyckats behålla sina anställningar i sex månader eller mer i högre grad än jämförelsegrupperna.

Det är inte helt klart hur man ska se på resultaten i Wolf-Watz och Johannesson (2005). Möjligen ger studien en viss indikation på att jobbnätet haft vissa positiva effekter. Men resultaten måste tolkas med försiktighet, då det finns en del frågetecken och metodproblem: Deltagarantalet är lågt (284 personer) och test för statistisk signifikans redovisas inte. Konstruktionen av jämförelsegrupperna och de statistiska analysteknikerna som används är ganska enkla – här finns en del ytterligare att hämta från metod- och utvärderingslitteraturen. Att projektet förändrades över tid är också ett problem. Man kan även diskutera vilka utfallsmått som är mest rimliga; Wolf-Watz och

---

¹⁵ Det har även gjorts en särskild analys av deltagare med akademisk bakgrund inom jobbnätet, eftersom enkätresultat visat att högutbildade var mer kritiska till projektet. Studien baserade sig på en diskussion med en fokusgrupp bestående av åtta akademiker (Ramböll Management 2006).

Johannesson (2005) har en generös syn på vad som ska betraktas som ett lyckat utfall. Resultaten i studien är inte alls ointressanta, men det är uppenbart att det är befogat med mer utvecklade analyser.

Jobbnätet 2 har också undersökts, om än inte lika detaljerat som jobbnätet 1. Det finns t.ex. inga försök att studera projektets effekter. Enkätundersökningen bland deltagare i jobbnätet 2 redovisas inte heller lika utförlig. Men vad som är viktigt att notera är att det ser ut som att det arbetssätt som man avsåg att använda i jobbnätet också var det som användes i praktiken. Här bör man observera att svarsfrekvensen i enkätundersökningen var låg, vilket gör bedömningen osäker (Ramböll Management 2007).

Även om det övergripande intrycket är positivt så har det funnits en del problem med genomförandet av jobbnätet 2. För en del involverade aktörer har mandat och roller varit något oklara. Arbetssättet har delvis också förändrats över tid (Ramböll Management 2007). Det är ändå rimligt att anta att justeringarna och problemen varit mindre än under jobbnätet 1.

Från uppföljningarna kan man dessutom se att jobbnätets ledning arbetat aktivt med att försöka sälja in och sprida arbetssättet. Detta ingick också som ett syfte med projektet. Man har exempelvis haft en informatör anställd som arbetat med mediakontakter. Genom lobbyingarbete har man försökt förmå arbetsmarknadsministern (Sven-Otto Littorin) och ledningen för dåvarande Ams att se till att jobbnätet blev en del av ordinarie verksamhet (Arbetsförmedlingen 2007b; Ramböll Management 2007).

4 Data, design och deltagare

Vi undersöker alltså effekterna av jobbnätet 2. Det finns åtminstone två anledningar till att inte inkludera jobbnätet 1. Ett skäl är att det tog ett tag innan arbetsmetoden var etablerad; den första tiden gick i viss utsträckning åt till att utveckla, korrigera och slå fast hur man skulle arbeta. En andra anledning är att de data vi har om vilka som deltog och om programtiden är bristfälliga.

För att ta reda på deltagareffekter krävs att utfallet för projektdeltagarna jämförs med en nog vald jämförelsegrupp. Denna jämförelsegrupp ska i princip vara identisk med deltagarna med avseende på egenskaper som kan antas förklara programdeltagande och utfall på arbetsmarknaden.¹⁶ Det utfall som undersöks i rapporten är i huvudsak den tid det tar för arbetslösa att hitta

---

¹⁶ För en introduktion till hur effektutvärderingar kan göras, se Hemström och Martinson (2002).

ett osubventionerat arbete. I en kompletterande analys tittar vi även på vad som händer om subventionerade sysselsättningar (anställningsstöd och nystartsjobb) behandlas som ett arbete. Den statistiska metod som används är en s.k. överlevnadsanalys (för mer information, se de Luna m.fl. 2008). Data och tillvägagångssätt för att identifiera en lämplig jämförelsegrupp beskrivs nedan.

4.1 Data – vilket underlag används vid analysen?

Vi använder data som kommer från Arbetsförmedlingen (*Datalagret*). Här ingår alla arbetssökande som är inskrivna vid ett förmedlingskontor. Det finns uppgifter om personliga egenskaper såsom kön, ålder, utbildning, födelseland, bostadsort och förekomst av arbetshandikapp. Arbetslöshetshistoria finns också dokumenterad, d.v.s. när och hur länge personen har varit arbetslös eller deltagit i olika typer av program (sedan 1991). Det finns även uppgifter om tidpunkt och orsak till att de arbetssökande lämnar arbetsförmedlingen.

Data avser sökande som var inskrivna vid en arbetsförmedling i Stockholms län 2005–07. För dessa personer har vi information bakåt i tiden, samt fram till och med den 18 februari 2008.

Tabell 1. När börjar deltagarna i jobbnätet 2?

Startidpunkt	Antal deltagare	Andel
Juni 2006	166	21 %
Oktober 2006	167	21 %
Januari/Februari 2007	431	58 %
Totalt	764	100 %

Antalet deltagare i jobbnätet 2 var 769, men p.g.a. avsaknad av viss data bygger analyserna i studien på 764 personer (se *Tabell 1*). Dessa fördelar sig på tre olika intagningsstillfällen: juni 2006, oktober 2006 och januari/februari 2007.

Deltagarna var inskrivna vid olika arbetsförmedlingar i Stockholms län. Arbetsförmedlingskontoren involverades successivt i projektet. I juni 2006 deltog 14 s.k. chefsområden och vid det sista intaget var 19 chefsområden med. I slutfasen var 80 procent av kontoren i Stockholms län med i projektet (Arbetsförmedlingen 2007b).

4.2 Design – hur utvärderar vi programmets effekter?

Den bästa metoden för att mäta en programeffekt är att låta programplatserna lottas ut inom gruppen av kvalificerade arbetsökande. På så sätt får man en grupp av deltagare och en jämförelsegrupp bestående av arbetsökande som i genomsnitt har samma egenskaper. Men urvalet till offentliga program görs av naturliga skäl väldigt sällan genom slumpen – jobbnätet utgör inget undantag. Det gör att vi måste använda en annan strategi för att identifiera jämförelsegruppen. I detta fall har vi använt matchning.

Målet med vår matchningsansats är att hitta en så bra jämförelseperson till var och en av de 764 deltagarna som möjligt. Den enda skillnaden i genomsnitt mellan deltagarna ("behandlingsgruppen") och de personer som vi jämför med ("jämförelsegruppen") ska vara deltagande i jobbnätet. Vi går här inte in i detalj på hur exakt denna matchningsprocedur gått till och vilka antaganden som ligger bakom processen.¹⁷ Det är dock viktigt att översiktligt presentera de principer som vi har använt.

Till att börja med har vi avgränsat analysen till Stockholms län. Jämförelsegruppen möter därmed en arbetsmarknad som är densamma som behandlingsgruppen. Av samma anledning vill vi ha en exakt matchning för starttidpunkten. Det innebär t.ex. att jobbnätsdeltagare som började i juni 2006 matchas mot personer som var inskrivna vid Arbetsförmedlingen vid samma tidpunkt.

Eftersom jobbnätet var avsett för deltagare i aktivitetsgarantin ställer vi vidare upp som krav att de arbetslösa i jämförelsegruppen var med i aktivitetsgarantin. Ytterligare ett krav är att de inte hade deltagit i jobbnätet vid ett tidigare tillfälle, eftersom de i så fall också fått ta del av projektets insatser.¹⁸

Det är i detta fall inte lämpligt att jämföra arbetsökande vid samma förmedlingskontor med varandra. Orsaken till det är för det första att det är rimligt att tro att de som deltar i jobbnätet är ett speciellt urval av arbetsökande vid en viss förmedling och tidpunkt. De är därmed inte jämförbara med övriga arbetsökande vid samma förmedling. För det andra är det tänkbart att även arbetsökande som inte var med i projektet ändå påverkades av jobbnätet. De kan ha påverkats positivt, eftersom förmedlarna kan ha lärt sig ett effektivare sätt att hjälpa arbetslösa att hitta arbete. Men de kan också ha

---

¹⁷ Se de Luna m.fl. (2008) för en mer utförlig beskrivning av samma tillvägagångssätt.

¹⁸ Vi mäter tiden det tar att få ett jobb från *första* gången en person börjar i jobbnätet.

påverkats negativt om förmedlingens resurser i huvudsak riktades mot dem som faktiskt är med i jobbnätet.

Klart är alltså att vi vill hitta jämförelsegruppen vid förmedlingar som inte var med i jobbnätet. Eftersom förmedlingskontoren inte började använda jobbnätets metoder vid exakt samma tidpunkt kan vi vid de första intagen använda ett större antal kontor för att hitta bästa möjliga person att jämföra med än vad som är möjligt i senare skeden då många kontor deltar. I *Tabell A 1* i appendix redovisas vilka kontor deltagarna kommer ifrån och från vilka kontor vi har hämtat jämförelsegruppen.¹⁹

Ett potentiellt problem är om sökande byter kontor i samband med start eller deltagande i jobbnätet. En enkel analys av data visar att den sortens byten inte förekommer.

Förutom ovanstående kriterier, som kan sägas utgöra en ”exakt” matchning mellan deltagare och kontroller, inkluderas en rad individuella egenskaper som finns i registerdata. Det är svårt att hitta exakta matcher för varje deltagare om matchningen bygger på många egenskaper och man tar hänsyn till alla dessa samtidigt. En i forskningssammanhang etablerad metod för att lösa problemet och därmed skapa ett urval av balanserade par av personer är s.k. *propensity score matching* (se t.ex. de Luna m.fl. 2008; Rosenbaum och Rubin 1983). Denna metod används i rapporten.

De faktorer vi tar hänsyn till i matchningsproceduren är ålder, kön, födelse-land, utbildning, förekomst av arbetshandikapp, inskrivningstid vid förmedlingen och hur mycket den sökande har deltagit i olika arbetsmarknads-politiska program. Vi mäter dessa variabler på en mängd olika sätt.²⁰

Det är inte möjligt att veta om alla relevanta variabler har tagits hänsyn till i analysen; det kan finnas egenskaper av betydelse som inte finns i data och som vi därmed inte kan beakta ordentligt. Vad vi kan göra däremot är att testa om

---

¹⁹ Om man undersöker de data som vi har fått från Arbetsförmedlingen så ser man att en del arbetsförmedlingskontor bara har en deltagare i jobbnätet (se *Tabell A 1*). Man kan därför fundera över om jobbnätets arbetsmetoder verkligen fyllde någon nämnvärd funktion på dessa kontor. Om man låter dessa kontor ingå i poolen av potentiella jämförelsekontor istället för bland jobbnätetskontoren så skulle matchningen eventuellt kunna förbättras och resultaten bli pålitligare. Vi har testat att låta kontor med enbart en deltagare ingå i jämförelsegruppen och gjort om alla analyser. Resultaten blir emellertid mer eller mindre identiska och därför har vi valt att inte redovisa dessa analyser i rapporten.

²⁰ *Tabell A 2* redovisar vilka variabler som ingår i matchningen. Vi har även testat att vid matchningen inkludera huruvida personen har a-kassa eller inte. Resultaten påverkas inte. Dessutom har vi provat att lägga till en variabel som mäter om personen bodde i ett hushåll som fick försörjningsstöd (socialbidrag) under år 2005 (data hämtas från databasen LOUISE) utan att resultaten påverkas nämnvärt.

matchningsproceduren lyckas åstadkomma en balansering av de variabler som vi faktiskt använder. I appendix (*Tabell A 2*) jämförs behandlingsgrupp och jämförelsegrupp. Det finns väldigt små skillnader mellan grupperna och nästan ingen av skillnaderna är signifikant. Detta tyder på att matchningen har fungerat väl.

Avslutningsvis bör en sak nämnas: Den jämförelsegrupp vi tagit fram kan inte sägas vara helt ”obehandlad”. De arbetssökande i jämförelsegruppen får givetvis ta del av olika insatser inom aktivitetsgarantin. På så sätt kan man säga att vi utvärderar jobbnätet relativt en blandning av olika normala, eller typiska, insatser inom aktivitetsgarantin. Som nämndes i *avsnitt 2* innebar aktivitetsgarantin ofta en inledande period av jobsökar- och handledningsinsatser. Man fortsatte många gånger med kompetenshöjande insatser och slutligen praktik för dem som inte fått ett jobb. I huvudsak kan man alltså säga att skillnaden mellan behandlingsgruppen och jämförelsegruppen utgörs av att jobbnätsdeltagarna fick mer omfattande hjälp av arbetsförmedlare.²¹ Förmedlarna hade dessutom mer kontakter med arbetsgivare och deltagarna följde till skillnad från aktivitetsgarantideltagarna en och samma ”kursstruktur”.

4.3 Deltagare – vilka fick ta del av programmet?

Tabell 2 beskriver deltagarna, de matchade jämförelsepersonerna och några andra relevanta jämförelsegrupper. Jobbnätsdeltagarna har i genomsnitt något bättre förutsättningar på arbetsmarknaden än deltagarna i aktivitetsgarantin. Det handlar inte om några stora skillnader, men deltagarna verkar i alla fall vara något yngre, ha lite högre utbildning och kortare arbetslöshetshistoria bakom sig. En klart lägre andel har dessutom arbetshandikapp.

I relation till övriga inskrivna i Stockholms län är gruppen att betrakta som svagare. Utifrån vissa variabler, främst arbetshandikapp och utbildning, förefaller förvisso jobbnätsdeltagarna något starkare i genomsnitt. Men om man tittar på ålder och framförallt arbetslöshetshistoria är det tydligt att gruppen är klart svagare än genomsnittet av arbetssökande i Stockholms län.

Tabell 2 visar också att de matchade jämförelsepersonerna inte avviker från jobbnätsdeltagarna i någon nämnvärd utsträckning. Man kan även konstatera

---

²¹ Man kan också säga att kontrollen av deltagarna i jobbnätet var intensivare än inom aktivitetsgarantin, eftersom arbetsförmedlarna jobbade närmare de arbetssökande. En ökad kontroll kan innebära att jobsökandet ökar och arbetslöshetstiderna därmed minskar (se t.ex. Hägglund 2009).

att aktivitetsgarantideltagarna generellt sett liknar varandra vid jobbnätsskontor och jämförelsekontor.

Tabell 2. Beskrivning av deltagare i jobbnätet, jämförelsepersoner, deltagare i aktivitetsgarantin och övriga inskrivna i Stockholms län

	Deltagare Jobbnätet	Matchade kontroller	GAR (JN-kontor)	GAR (JNkontor)	Övriga inskrivna
Medelålder	45	45	48	48	40
Män (%)	60	57	58	58	53
Arbetshandikapp (%)	18	19	32	27	24
<u>Födelseland (%)</u>					
Sverige	58	57	56	54	57
Annat nordiskt	4	4	5	5	4
Utomnordiskt	38	39	39	40	39
<u>Högsta utbildning (%)</u>					
Förgymnasial	24	22	31	33	31
Gymnasium	45	47	42	44	45
Eftergymnasial	31	31	28	23	24
<u>Inskrivning på AF</u>					
Dagar, aktuell period	907	831	1 150	1 098	521
Dagar totalt	2 215	2 237	2 530	2 429	1 359
Antal perioder	4	4	4	4	3
Antal personer	764	764	7 491	3 563	203 820

Not: JN-kontor = kontor som deltar i jobbnätet; GAR = deltagare i aktivitetsgarantin. Övriga inskrivna avser inskrivna arbetssökande vid arbetsförmedlingskontor i Stockholms län under den aktuella undersökningsperioden 2006–2007.

Vi har vidare beräknat hur stor andel av aktivitetsgarantideltagarna vid kontoren som anordnade jobbnätet som under den aktuella perioden var med i projektet. I genomsnitt var det omkring 6 procent. En del kontor, t.ex. Rinkeby och Täby, hade deltagarandelar på över 20 procent, men det övergripande intrycket är att projektet utgjorde en ganska begränsad del av aktiviteterna vid de kontor som bedrev jobbnätet 2006–07.

Tabell 3 visar hur länge de arbetssökande deltar i jobbnätet. Drygt 60 procent av deltagarna är med i projektet i mellan två och fem månader, med ett genomsnitt på 3,5 månader. Detta kan sägas utgöra normallängden på programmet. Ungefär 10 procent slutar inom en månad och knappt 10 procent deltar i jobbnätet i mer än ett halvår.

Tabell 3. Hur länge pågår jobbnätet i praktiken?

Programlängd månader	Antal deltagare	Frekvens	Kumulerad frekvens
<1	79	10 %	10 %
1-2	104	14 %	24 %
2-3	185	24 %	48 %
3-4	114	15 %	63 %
4-5	191	25 %	88 %
5-6	40	5 %	93 %
6-7	17	2 %	96 %
7-8	6	1 %	96 %
8-9	11	1 %	98 %
9-10	1	0 %	98 %
10+	16	2 %	100 %
Medellängd (dagar):	105		
Medianlängd (dagar):	94		

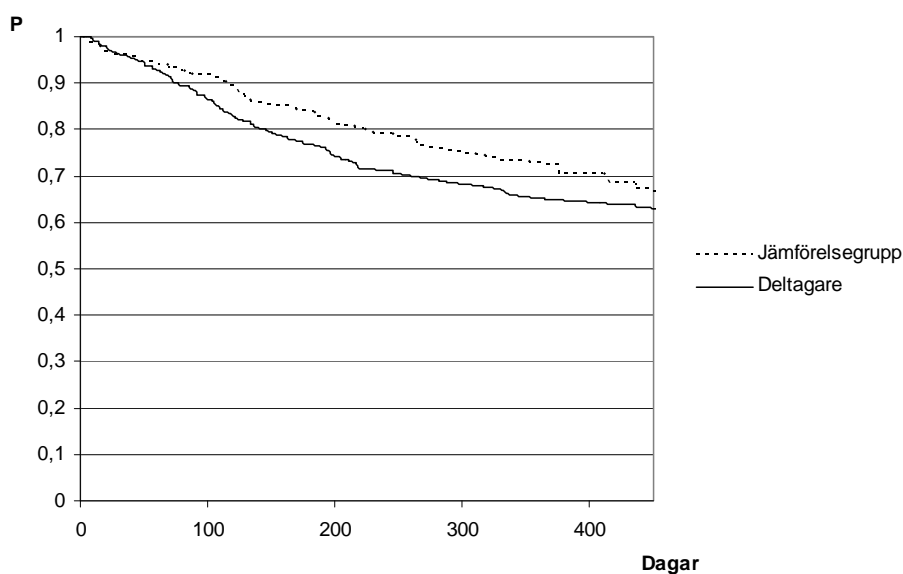
5 Jobbnätets arbetsmarknadseffekter

I det här avsnittet presenteras studiens resultat. I *avsnitt 5.1* undersöker vi programeffekten om enbart obsubventionerade arbeten betraktas som jobb. Eftersom målgruppen dels är väldigt svag, dels är kvalificerad att få jobb som subventioneras med anställningsstöd/nystartsjobb skulle man kunna se ett arbete understött med den typen av statliga subventioner som ett positivt utfall. Därför redovisar vi i *avsnitt 5.2* analyser där vi lägger till anställningsstöd och nystartsjobb till gruppen av lyckade utgångar. I *avsnitt 5.3* undersöker vi om projektet leder till mer varaktiga jobb. *Avsnitt 5.4* innehåller ett antal tester vars

syfte är att ta reda på om huvudresultaten kan anses vara tillförlitliga. Slutligen, i *avsnitt 5.5*, gör vi ett försök att relatera jobbnätets intäkter till dess kostnader för att kunna göra en uppskattning av projektets samhällsekonomiska effekter.

5.1 Deltagare i jobbnätet hittar arbete snabbare

Personer som deltagit i jobbnätet hittar arbete snabbare än vad de skulle ha gjort om de endast tagit del av aktivitetsgarantins ordinarie verksamhet. Detta illustrerar *Figur 1* som visar sannolikheten att vid givna tidpunkter kvarstå som arbetslös bland jobbnätsdeltagare och jämförelsepersoner (s.k. ”överlevnadsfunktioner”).

Figur 1. Sannolikheten bland deltagare i jobbnätet och matchade jämförelsepersoner att kvarstå som arbetslös vid olika tidpunkter efter programstart

Utfallet som vi studerar är den tid det tar att hitta ett arbete. I mer precisa termer mäter vi tiden från programstart tills dess att deltagaren avregistreras till

arbete från arbetsförmedlingens register.²² För de matchade jämförelsepersonerna mäter vi antalet dagar från samma tidpunkter tills dess att de avregistrerats från arbetsförmedlingens register på motsvarande sätt som behandlingsgruppen.

Under de första 30 dagarna efter programstart är sannolikheten att vara arbetslös ungefär lika hög i båda grupperna. Ofta ser man en ”inlåsningseffekt” i början av ett program, d.v.s. att en högre andel av personerna i jämförelsegruppen får jobb p.g.a. att programdeltagarna snarare deltar i aktiviteter än söker arbete. Så verkar inte vara fallet här, vilket kanske inte är så konstigt då arbetssökande är en tydlig del av programinnehållet i jobbnätet redan från dag ett.

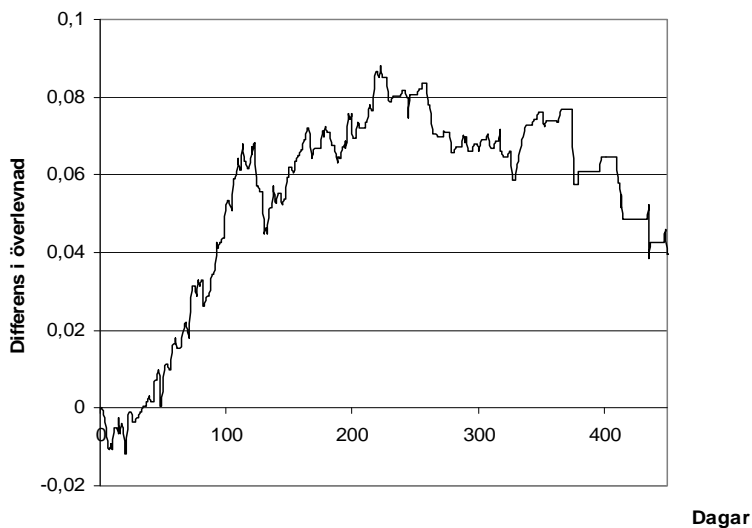
Under de efterföljande ca 400 dagarna efter programstart sjunker andelen snabbare bland deltagarna i jobbnätet. Skillnaden mellan grupperna är i regel statistiskt signifikant på 95 procents säkerhetsnivå mellan ungefär dag 100 och dag 320 från programstart (även om det inte gäller vid exakt alla tidpunkter). Skattningen tyder alltså på att det finns en positiv behandlingseffekt av att delta i projektet.

Tiden vi kan följa deltagarna begränsas av hur långt våra registerdata sträcker sig. De data vi har tillgång till täcker perioden till och med den 18 februari 2008. En stor andel av deltagarna (58 procent) började i jobbnätet i februari 2007. Dessa personer kan vi alltså bara följa i ungefär ett år. Eftersom vi bara kan studera ett mindre antal personer längre än så blir skattningarna väldigt osäkra efter ett år.

Vi hittar inte heller någon signifikant effekt under slutet av uppföljningsperioden. Detta kan naturligtvis bero på att det faktiskt inte finns någon behandlingseffekt efter så lång tid, men det kan lika gärna handla om att underlaget är för litet. Därför är vi väldigt försiktiga med att uttala oss om effekten ett år efter programstart.

---

²² Avaktualiseringsorsak 1, 2 och 3 samt tid i skat 21, 22, 31 och 41 längre än 30 dagar räknar vi som arbete i detta fall. Subventionerade anställningar i form av t.ex. anställningsstöd betraktas inte som arbete. Vissa arbetssökande avregistreras av ”okänd orsak”. Om det är så att förmedlare inom jobbnätet har bättre koll på var de arbetssökande tar vägen än de arbetsförmedlare som ansvarar för individerna i jämförelsegruppen finns en potentiell skevhet som kan göra att vi överskattar effekten av jobbnätet. För att komma till rätta med detta har vi som ett test gjort om analyserna på två sätt: (i) låtit alla som avregistrerats av ”okänd orsak” betraktas som i arbete och (ii) låtit ett slumpmässigt urval om 50 procent av registreringarna ses som i jobb. Ingen av dessa analyser förändrar slutsatserna – om något blir effekten av jobbnätet lite starkare.

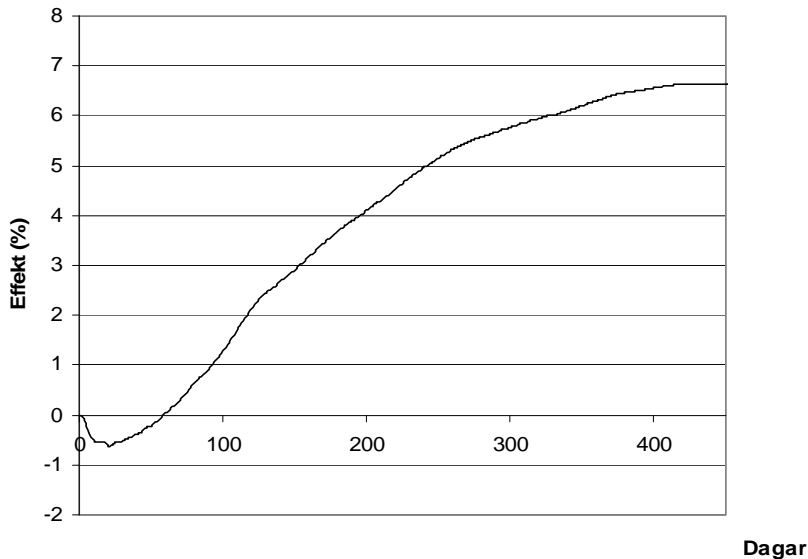

Figur 2. Skillnad i sannolikhet att kvarstå som arbetslös mellan deltagare i jobbnätet och matchade jämförelsepersoner vid olika tidpunkter efter programstart

Skillnaden mellan de två kurvorna i *Figur 1* är ett mått på behandlingseffekten vid en given tidpunkt. Denna differens illustreras i *Figur 2*. Effekten är störst efter ungefär 220 dagar. Skillnaden i sannolikhet att vara arbetslös mellan grupperna är då omkring 9 procentenheter. Vid denna tidpunkt hade de allra flesta (över 90 procent) av deltagarna avslutat sitt deltagande i jobbnätet. Mot slutet av uppföljningshorisonten sjunker effekten en hel del, men här är resultatet alltså väldigt osäkra.

Figur 3 illustrerar den totala behandlingseffekten. Denna kan vi beräkna genom att summera skillnaden i ”överlevnad” mellan deltagare och jämförelsepersoner och relatera den till överlevnaden bland jämförelsepersonerna, d.v.s. ytan mellan kurvan och nollinjen i *Figur 2*. Beräkning tolkas som den procentuella skillnaden i förväntad tid att få ett arbete givet en viss uppföljningshorisont.

Figur 3. Total effekt av jobbnätet på förväntad tid till arbete vid en uppföljningshorisont upp till 450 dagar

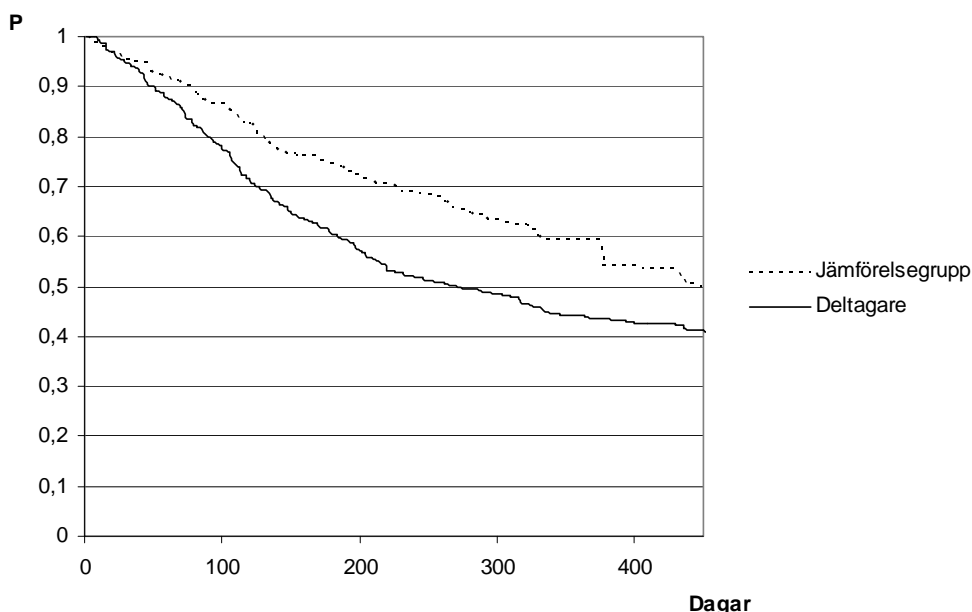
Om vi utgår från en uppföljningshorisont på ett år (365 dagar) förkortas den förväntade tiden att hitta arbete med ungefär 6 procent av deltagande i projektet. Det motsvarar drygt tre veckors kortare tid i arbetslöshet ($365 \times 0,06 = 22$ dagar) som en konsekvens av jobbnätet.

5.2 Effekten förstärks kraftigt om anställningsstöd och nystartsjobb ses som arbete

I analysen hittills har vi bara definierat osubventionerade arbeten som positiva utfall. Här skiljer vi oss från Wolf-Watz och Johannesson (2005) som i sin analys av jobbnätet 1 behandlar en mängd olika varianter av subventionerade arbeten och utbildningar som lyckade utgångar.

Jobbnätets målgrupp har en mycket svår situation på arbetsmarknaden. Det är därför inte helt orimligt att subventionerade jobb skulle kunna ses som en framgång, åtminstone delvis och åtminstone vissa subventionerade arbeten. Mot bakgrund av detta har vi genomfört en analys där vi låter allmänt anställ-

ningsstöd, förstärkt anställningsstöd, särskilt anställningsstöd och nystartsjobb definieras som arbete.²³

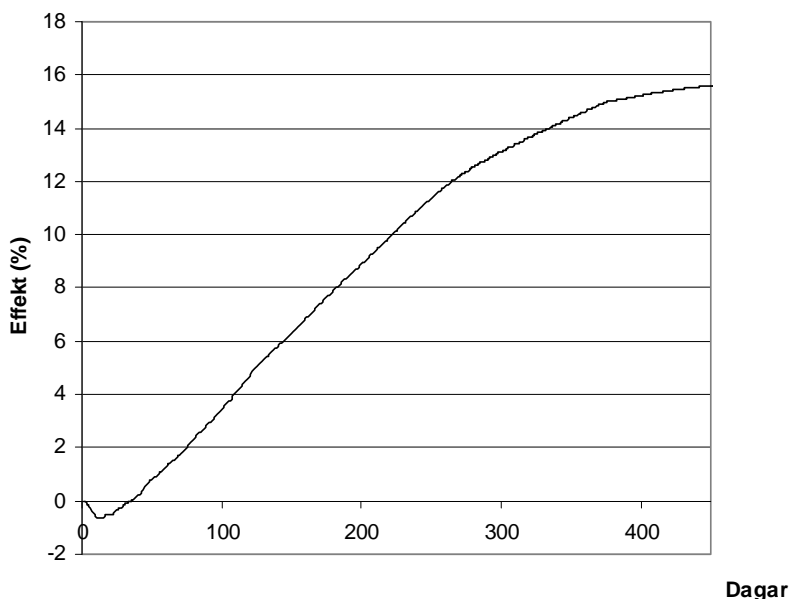
Figur 4. Sannolikheten bland deltagare i jobbnätet och matchade jämförelsepersoner att kvarstå som arbetslös vid olika tidpunkter efter programstart då reguljära jobb, anställningsstöd och nystartsjobb ses som arbete

Motiven till att välja just dessa program är flera: För det första har Forslund m.fl. (2004b) funnit positiva effekter av anställningsstöd, och nystartsjobb kan ses som uppföljaren till anställningsstöd. För det andra är det just de här programmen som tydligast liknar vanliga arbeten. För det tredje är nystartsjobben ”en rättighet”. Det ska inte göras någon prövning av Arbetsförmedlingen huruvida ett nystartsjobb är lämpligt eller inte – har en person uppfyllt de officiella kraven har arbetsgivaren rätt att få en subvention. Då mer eller mindre hela målgruppen uppfyller alla krav som finns för att få nystartsjobb kan det tyckas rimligt att inkludera nystartsjobben bland de positiva utfallen.²⁴

²³ Skat 33 och 47–49. I samtliga fall gäller att den arbetssökande ska varit registrerad i minst 30 dagar i någon av dessa sökandekategorier.

²⁴ För studier av anställningsstöd, se Lundin (2001) och Forslund m.fl. (2004b). För en studie av nystartsjobb, se Lundin och Liljeberg (2008).

Figur 4 visar att effekten blir klart större om man vid sidan av osubventionerade arbeten också definierar anställningsstöd och nystartsjobb som positiva utgångar. Deltagargruppen klarar sig mycket bättre än jämförelsegruppen och skillnaden grupperna emellan är statistiskt signifikant på 95 procents säkerhetsnivå i intervallet 100–365 dagar efter programstart.

Figur 5. Total effekt på förväntad tid till arbete vid en uppföljningshorisont upp till 450 dagar då reguljära jobb, anställningsstöd och nystartsjobb ses som positiva utfall

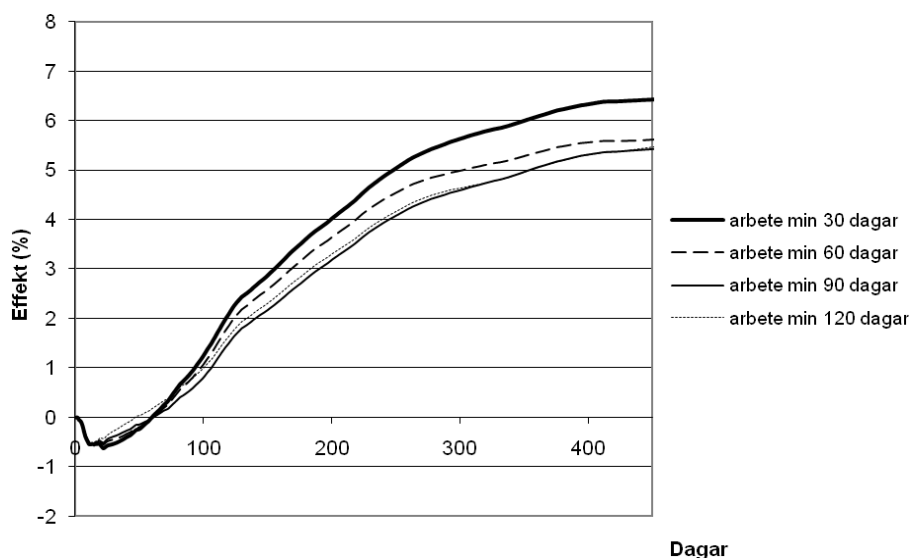
Den totala effekten illustreras i *Figur 5* som visar den procentuella skillnaden i förväntad tid att få ett arbete givet en viss uppföljningshorisont. På ett års sikt förkortas tiden med i genomsnitt drygt 15 procent, vilket motsvarar ungefär 55 dagar eller knappt två månader. Det är att betrakta som en väldigt stor effekt.

Wolf-Watz och Johannesson (2005) definierar även reguljär utbildning som ett positivt utfall. Utbildning var dock inget uttalat mål för jobbnätet och arbetsmetoderna var inte utformade för att ha effekter på deltagarnas vilja att utbilda sig vidare. Det är därför inte helt givet att utbildning ska ingå i gruppen av lyckade utgångar. Men vi har ändå gjort om analyserna och tagit med

reguljär utbildning som ett positivt utfall. Bilden blir mer eller mindre identisk med den som presenteras i *Figur 5* (möjligen är effekten lite starkare). Vi väljer av utrymmesskäl att inte redovisa någon figur som illustrerar dessa resultat.

5.3 Effekten är något lägre på mer varaktiga anställningar

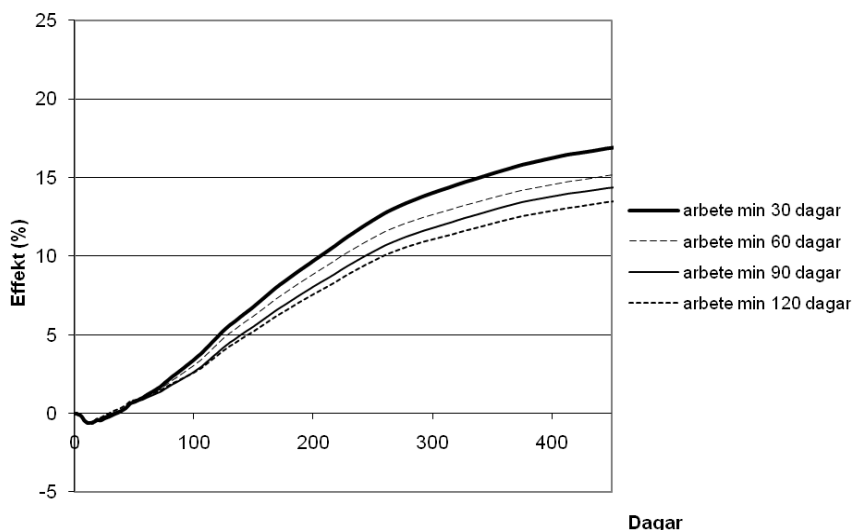
Det är självfallet intressant att ta reda på om deltagarna i jobbnätet lyckas få varaktiga jobb. Hittills i analyserna har vi betraktat en anställning på minst 30 dagar som ett arbete. Ett sätt att ta reda på om det blir längre anställningar är att laborera med denna tidsgräns och öka den till 60, 90 respektive 120 dagar. Är effekterna av jobbnätet lika stora i dessa fall? Att vi inte tänjer gränsen ytterligare beror på att datamaterialet sätter begränsningar på uppföljningshorisonten.

Figur 6. Total effekt på förväntad tid till olika grad av varaktiga arbeten vid en uppföljningshorisont upp till 450 dagar då reguljära jobb

I *Figur 6* redovisar vi effekterna vid tilltagande krav på varaktighet; endast osubventionerade jobb ingår och därmed motsvarar analysen den som presenterades i *Figur 3*. Effekten blir lägre när vi tittar på längre anställningar. Några dramatiska skillnader handlar det dock inte om. På ett års sikt blir totaleffekt ca 5 procent med tidsgränserna 90 och 120 dagar.

I *Figur 7* har vi gjort motsvarande analyser, men med anställningsstöd och nystartsjobb inkluderat i gruppen av positiva utfall. Vi ser även här att effekterna delvis klingar av. På ett års sikt blir den positiva effekten omkring 12 procent om kravet på jobbens längd ökar från 30 till 120 dagar (att jämföra med 15 procent).

Figur 7. Total effekt på förväntad tid till olika grad av varaktiga arbeten vid en uppföljningshorisont upp till 450 dagar då reguljära jobb, anställningsstöd och nystartsjobb ses som positiva utfall

Sammantaget tyder analyserna i *Figur 6* och *Figur 7* på att man inom jobbnätet varit något mindre framgångsrik med att hitta längre anställningar. Men man bör inte glömma att det fortfarande handlar om positiva effekter, att skillnaderna mellan analyserna är ganska små och att även korta anställningar i regel är positiva för deltagaren och samhället.

5.4 Mäter vi den faktiska effekten av jobbnätet?

Vi kan aldrig vara helt säkra på att den positiva effekt som vi hittills sett i analyserna verkligen är en effekt av jobbnätet. I det här avsnittet diskuterar vi en del problem som kan finnas med analyserna och redovisar ett antal

kompletterande tester. Vi tar upp följande fyra potentiella metod- och data-problem:

- Det kan finnas andra skillnader mellan arbetsförmedlingskontor som systematiskt hänger samman med om de var med i jobbnätet eller inte som förklarar resultaten
- Urvalet av deltagare i jobbnätet skulle kunna vara så speciellt att vi inte klarar av att hitta bra jämförelsepersoner utifrån enbart observerbara variabler
- Det kan vara så att jobbnätsdeltagare som kommer från ”nischade” arbetsförmedlingskontor, t.ex. från kontor som arbetar med rehabiliteringsfrågor (se *Tabell A 1*), inte är jämförbara med personerna som ingår i jämförelsegruppen
- En del av deltagarna i jobbnätet är de facto inte med aktivitetsgarantin trots att det var ett uttalat krav, vilka konsekvenser får detta för resultaten?

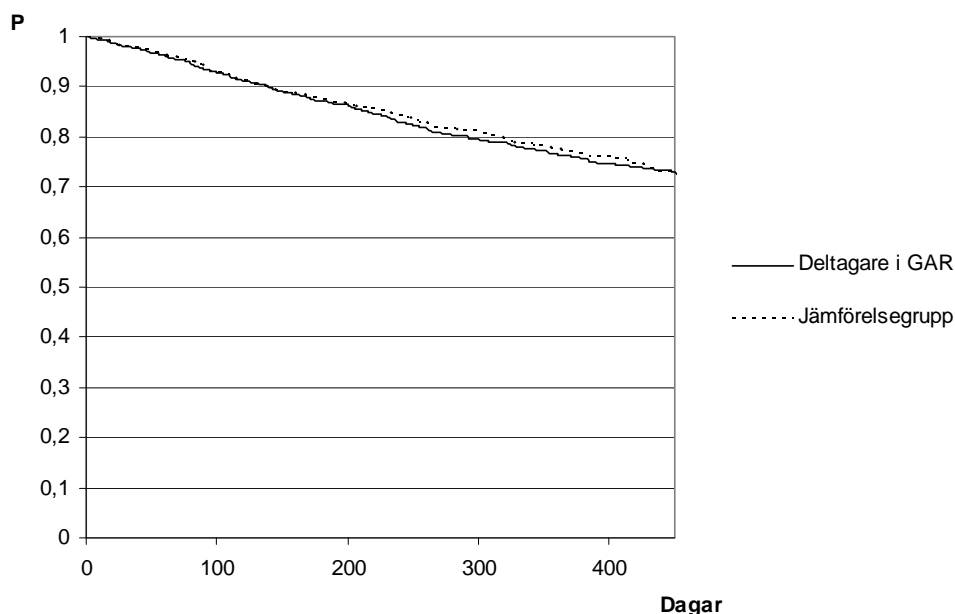
Nedan går vi igenom var och en av dessa invändningar. Det kan emellertid redan här sägas att det ser ut som att resultaten är robusta.

5.4.1 Behandlingseffekten är inte orsakad av skillnader mellan olika arbetsförmedlingar

Det finns en risk att effekten av jobbnätet egentligen beror på andra systematiska skillnader mellan arbetsförmedlingar som var med i projektet och arbetsförmedlingar som inte var det. Det kan t.ex. vara så att vissa förmedlingar är skickligare på sitt arbete. En annan möjlighet är att de arbetssökande på olika kontor, av skäl vi inte kan observera i data, har bättre eller sämre förutsättningar att få ett jobb. En möjlig konsekvens blir att den effekten vi tror beror på ett specifikt arbetssätt snarast kan förklaras av att det finns bättre förutsättningar på de kontor som deltar i jobbnätet. Som tur är kan detta undersökas. Vår slutsats från testen som presenteras nedan är att effekten *inte* beror på att kontoren skiljer sig åt på andra sätt.

Ett första sätt att undersöka om det är kontorseffekter som driver resultaten är att genomföra en analys på samma sätt som i *avsnitt 5.1*, men med modifieringen att alla personer inskrivna i aktivitetsgarantin vid kontor som ingick i jobbnätet utgör behandlingsgruppen (”fiktivt behandlade 1”). Till denna grupp söker vi sedan matchade kontroller från övriga kontor. Om vi nu

hittar en tydlig skillnad mellan grupperna finns det skäl att tro att resultaten drivs av andra olikheter mellan kontor än av jobbnätet.

Figur 8. Sannolikheten att kvarstå som arbetslös vid olika tidpunkter efter programstart för samtliga deltagare i aktivitetsgarantin vid förmedlingar som infört jobbnätet ("fiktivt behandlade 1") och matchade jämförelsepersoner

Figur 8 visar att det inte tycks vara kontoren som har betydelse för de resultat som visats tidigare. Sannolikheten att vara arbetslös är i det närmaste identisk i de två grupperna.²⁵

Ytterligare ett sätt att undersöka betydelsen av kontorsegenskaper är att ta reda på om det förekom skillnader mellan förmedlingarna i hur fort arbets-sökande hittade arbete under tidsperioden *innan* jobbnätet infördes. Vi studerar

²⁵ Det kan det tyckas märkligt att vi inte finner någon skillnad mellan "fiktivt behandlade 1" och jämförelsegruppen: Även om det inte förekommer någon skillnad för dem som *inte* var med i jobbnätet borde väl den positiva effekten av att delta i jobbnätet som påvisats tidigare ge något utslag i analysen? Deltagarna i jobbnätet utgör trots allt en delmängd av de arbetssökande som var med i aktivitetsgarantin? Men det finns en rimlig förklaring: andelen personer inskrivna i aktivitetsgarantin som är med i jobbnätet är väldigt liten även på jobbnätskontoren – som vi påpekade i *avsnitt 4.3* handlar det endast om lite drygt 6 procent. En så liten andel bör inte ge något betydande utslag i den här känslighetsanalysen.

därför arbetssökande i Stockholms län som deltog i aktivitetsgarantin under 2005, alltså året innan jobbnätet 2 infördes vid något kontor. Vi delar in dessa arbetssökande i två grupper: (i) aktivitetsgarantideltagare inskrivna vid förmedlingar som sedermera kom att införa jobbnätet under 2006–07 och (ii) aktivitetsgarantideltagare vid förmedlingar som inte deltog i jobbnätet.²⁶ Grupp (i) utgörs därmed av personer som skulle *ha haft möjlighet* att delta i jobbnätet om projektet funnits redan 2005. Vi kallar gruppen fortsättningsvis för ”fiktivt behandlade 2”. Jämförelsegruppen identifieras på motsvarande sätt som i *avsnitt 5.1*, men med den skillnaden att vi studerar inskrivna arbetssökande under 2005 istället för 2006.²⁷

Vi undersöker därefter samma utfallsmått som i tidigare analyser: Hur lång tid tar det för arbetssökande i vår (fiktiva) behandlingsgrupp att hitta arbete relativt jämförelsegruppen? Om huvudanalysen på ett korrekt sätt lyckats identifiera behandlingseffekten av att delta i jobbnätet bör vi förvänta oss att den här analysen inte visar någon skillnad mellan grupperna, eftersom jobbnätet inte fanns 2005.

På nytt drar vi slutsatsen att det inte är skillnader mellan kontoren som påverkar resultaten, eftersom utfallet för de båda grupperna i *Figur 9* är väldigt lika.

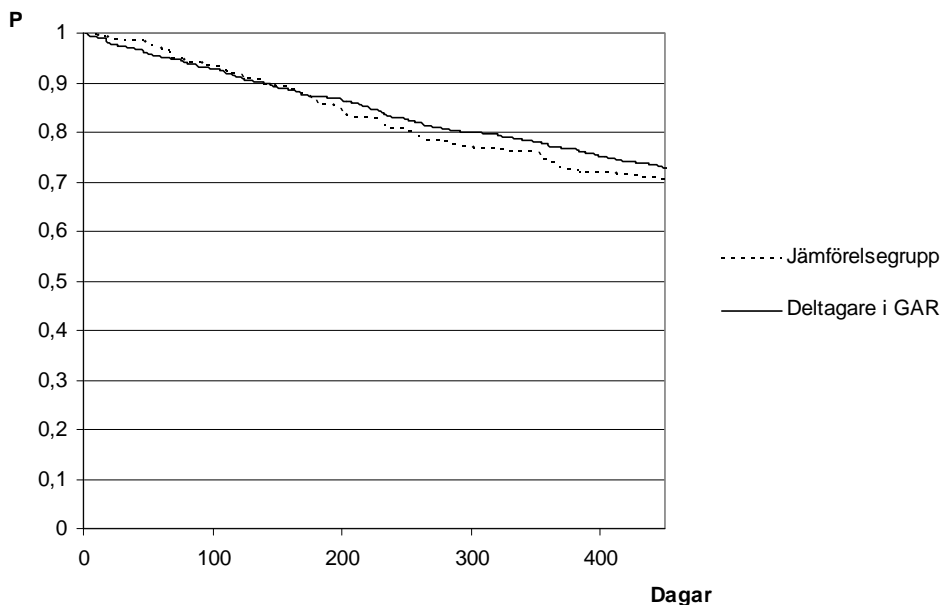
Fördelen med den här analysen i jämförelse med den som redovisades i *Figur 8* är att den är ”ren” i så måtto att det inte finns några förmedlingar som kommit igång med aktiviteter inom jobbnätet. Nackdelen är att analysen inte avser exakt samma tidsperiod; kontorseffekterna skulle kunna ha förändrats över tid även om vi inte anser att det är troligt.

---

²⁶ Vi exkluderar de fyra kontor som deltog i jobbnätet 1 i detta fall.

²⁷ I både behandlings- och jämförelsegrupp gäller att vi studerar samtliga inskrivna arbetssökande i aktivitetsgarantin, d.v.s. personer som skulle ha kunnat komma ifråga om jobbnätet 2 varit igång 2005.

Figur 9. Sannolikheten att kvarstå som arbetslös vid olika tidpunkter efter programstart för samtliga deltagare i aktivitetsgarantin 2005 vid förmedlingar som senare inför jobbnätet ("fiktivt behandlade 2") och matchade jämförelsepersoner

5.4.2 Resultaten drivs förmodligen inte av individegenskaper som vi inte kan observera

Ett andra tänkbart problem är risken att programdeltagarna systematiskt skiljer sig från jämförelsegruppen på ett sätt som vi inte kan observera med hjälp av registerdata. Man skulle exempelvis kunna tänka sig att arbetsförmedlingen väljer ut personer med särskilt god social kompetens och motivation. Om det är så kan effekten av jobbnätet snarare handla om dessa egenskaper än om programinnehållet; i så fall har vi ett s.k. "selektionsproblem" på individnivå. Vi kan inte på något riktigt bra sätt testa i vilken grad detta verkligen är ett problem. Men genom en diskussion kan vi komma en bit på vägen.

Vi vet att deltagarna inte valdes ut slumpmässigt. De skulle vara "matchningsbara" och förmedlarna skulle bedöma att jobbnätet var en lämplig metod i det aktuella fallet. Om man granskar bakgrundsegenskaper i grupperna jobbnätsdeltagare och arbetssökande i aktivitetsgarantin framträder vissa skillnader.

Deltagarna i jobbnätet hade t.ex. varit inskrivna vid arbetsförmedlingen en kortare tid i genomsnitt än övriga aktivitetsgarantideltagare (se *Tabell 2*). Det är därmed ganska uppenbart att projektdeltagarna utgör en grupp som är något starkare än aktivitetsgarantideltagarna generellt sett.

Å andra sidan finns det en hel del saker som talar för att vi inte behöver vara alltför oroliga. För det första tar vi fram jämförelsegruppen från andra kontor än från de kontor som var med i jobbnätet. Detta förfarande reducerar risken för och problemen med selektion.

För det andra har vi inget selektionsproblem så länge de observerade variabelerna ”fångar upp” faktorer som vi inte kan observera. Här menar vi att vår matchningsansats gör mycket av jobbet åt oss. Inskrivningstid på arbetsförmedlingen är t.ex. en väldigt bra indikator som tar hänsyn till det mesta som vi inte kan se i data. Troligen är detta ett särskilt bra mått när man, som i detta fall, har att göra med långa inskrivningstider. De som är nyinskrivna är en mer heterogen grupp än de som varit arbetslösa i närmare tre år. Bland de nyinskrivna finns ju såväl personer som snabbt kommer ut i arbete som personer som har en lång period av arbetslöshet framför sig.

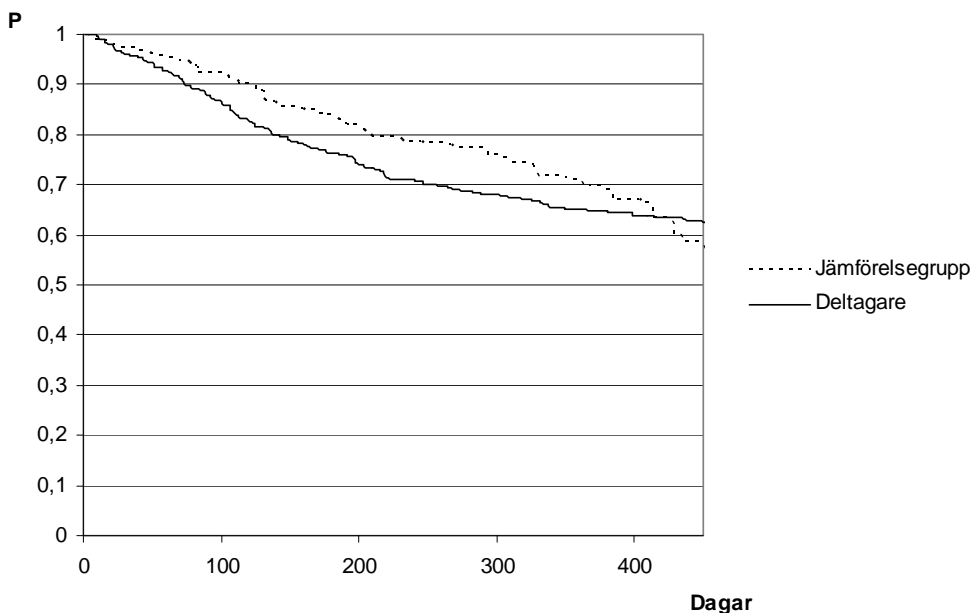
För det tredje fanns en viss restriktion på arbetsförmedlarna när de valde deltagare, särskilt under början av jobbnätet 2 (se *avsnitt 3.1*). Man skulle försöka välja jobbnätets deltagare som liknade övriga inskrivna i aktivitetsgarantin på kontoret med avseende på bakgrundsegenskaper. Detta bör ha försvårat möjligheterna att göra ett väldigt specifikt urval av deltagare. Samtal med projektledaren för jobbnätet (Malin Blomgren) antyder dessutom dels att urvalet av deltagare inte gjordes utifrån ambitionen att hitta personer som var särskilt ambitiösa och motiverade, dels att de arbetssökande anvisades programmet och inte hade något eget fritt val. Båda dessa saker talar för att selektion är ett mindre problem.

Rent allmänt kan man säga att vår ansats för att få en behandlingsgrupp och en jämförelsegrupp som är så lika som möjligt bygger på metoder som är allmänt accepterade i internationellt gångbar utvärderingsforskning. Vi hävdar att vår design gör att man kan vara mer säker på resultaten, och mindre orolig för selektion på individnivå, än vad som är standard vid programutvärderingar (som inte bygger på experimentell design).

5.4.3 Resultaten är stabila om ”nischade” kontor exkluderas från analysen

Ett mindre antal deltagare i jobbnätet kommer från kontor som är organiserade utifrån en specifik bransch (t.ex. Teknik-Data) eller en viss grupp av arbets-

sökande (t.ex. Arbetsförmedlingen rehabilitering).²⁸ Eftersom de här förmedlingarnas uppgifter och klienter skiljer sig något från andra arbetsförmedlingar är det inte helt säkert att deltagarna är riktigt jämförbara med de personer som ingår i jämförelsegruppen.

Figur 10. Sannolikheten bland deltagare i jobbnätet och matchade jämförelsepersoner att kvarstå som arbetslös vid olika tidpunkter efter programstart då endast geografiskt organiserade kontor ingår i analysen

För att undersöka om resultaten påverkas av detta har vi genomfört en analys där vi endast tittar på de deltagare som kommer ifrån geografiskt organiserade kontor (732 deltagare). Resultaten presenteras i *Figur 10*. Mönstret går i stort sett igen från tidigare analyser. I slutet av uppföljningshorisonten ser vi att skillnaderna mellan grupperna är negativ (vid drygt 400 dagar). Som vi påtalat förut är emellertid effekterna efter ett år väldigt osäkra och de blir än mer osäkra i den här analysen då ytterligare ett antal observationer faller bort. Vår

---

²⁸ Ekonomi-Juridik-Personal, Teknik-Data, Internationella akademiker, Unga funktionshindrade och förmedlingar som arbetar med rehabilitering är de arbetsförmedlingar som åsyftas här; se *Tabell A 1*.

slutsats blir således att det inte spelar någon roll om vi bara studerar effekten för deltagare som kommer från ”vanliga” arbetsförmedlingar.

5.4.4 Alla deltagare i jobbnätet var inte med aktivitetsgarantin, men detta stjälper inte huvudanalysen

Målgruppen för jobbnätet var uttryckligen deltagare i aktivitetsgarantin. Men data visar att 23 procent av deltagarna inte alls var inskrivna i aktivitetsgarantin (och att ytterligare 15 procent hade deltagit i aktivitetsgarantin i mindre än tio dagar när de började i jobbnätet). I vår analys utgörs jämförelsegruppen *endast* av arbetssökande som var med i aktivitetsgarantin. Vi väljer denna definition eftersom målet är att jämförelsegruppen ska ha så likartade förutsättningar som behandlingsgruppen som möjligt. En konsekvens – som potentiellt kan leda oss fel i våra slutsatser – blir därmed att deltagare i jobbnätet som *inte var med* aktivitetsgarantin jämförs med arbetssökande som *var med* i aktivitetsgarantin. Faran med att släppa kravet på deltagande i aktivitetsgarantin är att vi får en jämförelsegrupp som är alldeles för stark i jämförelse med behandlingsgruppen.

För att bena ut problemet har vi till att börja med analyserat bakgrundsdata för deltagare i jobbnätet som var med i respektive inte var med aktivitetsgarantin. Om dessa grupper skiljer sig åt – t.ex. att de som inte var med i aktivitetsgarantin är en klart starkare grupp – har vi anledning att känna oro för resultatens tillförlitlighet.

Tabell 4 visar bakgrundskaraktäristika i de två grupperna. En nyckelfaktor är tidigare inskrivning på ett förmedlingskontor. Inskrivningstiden är faktiskt något längre i genomsnitt i den grupp som inte var med i aktivitetsgarantin. Det får oss att tro att det snarare handlar om missar i registreringen i datasystemet än om att den grupp som inte var med i aktivitetsgarantin skulle utgöra en starkare skara individer. Övriga variabler som presenteras i tabellen tyder i stort sett på att grupperna är lika – det är endast i fråga om förekomst av arbetshandikapp som det ser ut som att de som inte var med i aktivitetsgarantin är en starkare grupp.

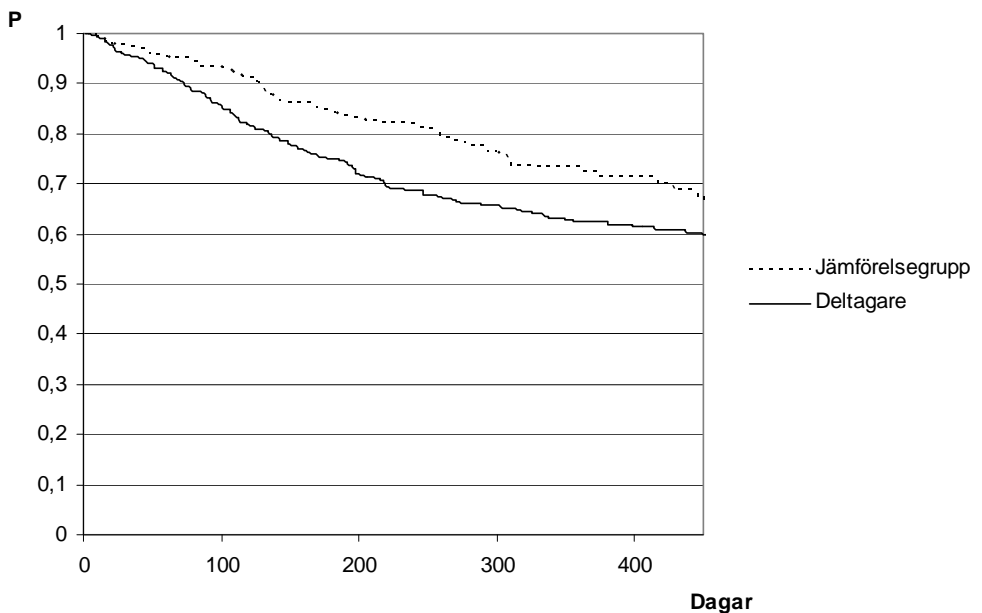
Tabell 4. Viss beskrivande statistik över deltagare i jobbnätet uppdelat på dem som var och inte var inskrivna i aktivitetsgarantin (GAR) vid programstart

	Deltagare i Jobbnätet som var med i GAR	Deltagare i Jobbnätet som <i>inte</i> var med i GAR
Medelålder	45	45
Män (%)	61	58
Arbetshandikapp (%)	20	12
<u>Födelseland (%)</u>		
Sverige	58	59
Annat nordiskt	4	6
Utomnordiskt	38	35
<u>Högsta utbildning (%)</u>		
Förgymnasial	25	20
Gymnasium	44	48
Eftergymnasial	31	32
<u>Inskrivning på AF</u>		
Dagar, aktuell period	876	1 033
Dagar totalt	2 185	2 332
Antal perioder	4	4
Antal personer	585	179

Vi har även samtalat med projektledare för jobbnätet om detta (Malin Blomgren). Hon menar att alla deltagare i projektet var långtidsinskrivna eller riskerade långtidsinskrivning och därmed var sådana som kvalat in i aktivitetsgarantin; om de inte är inskrivna i garantin handlar det enligt Blomgren snarare om en administrativ miss.

Vidare har vi undersökt om det finns något annat som särskiljer de två grupperna av deltagare från varandra: Startar de ofta vid något specifikt tillfälle? Kommer de från något särskilt kontor? Har de någon annan bakgrund som skiljer ut dem från övriga deltagare i projektet? Vi hittar ingen systematik i detta och ser ingen större anledning att tro att det faktiskt finns en betydelsefull skillnad mellan grupperna.

Det går dock att komma längre med hjälp av ytterligare känslighetsanalyser. En sak man kan göra är att skatta effekterna *endast* för de deltagare i jobbnätet som också var med i aktivitetsgarantin. Anledningen till att vi inte gör denna till synes ”renare” analys till vår huvudanalys är att vi får för få deltagare i jobbnätet. Ju färre personer som ingår i gruppen av behandlade, desto osäkrare blir skattningen av den genomsnittliga programeffekten. Således anser vi att fördelarna med att skatta effekten för samtliga som deltog i jobbnätet överväger den osäkerhet det innebär att alla inte deltog i aktivitetsgarantin. Som en kontrollberäkning fyller emellertid en analys koncentrerad till deltagare i jobbnätet som var med i aktivitetsgarantin ändå en viktig funktion.

Figur 11. Sannolikheten bland deltagare i jobbnätet (endast personer i aktivitetsgarantin) och matchade jämförelsepersoner att kvarstå som arbetslös vid olika tidpunkter efter programstart

Figur 11 visar överlevnadsfunktioner då analyserna enbart genomförs på de 585 deltagarna som var med i aktivitetsgarantin. Resultaten är tydliga: jobbnätetsdeltagarna klarar sig bättre än jämförelsegruppen enligt ett mönster som är

väldigt snarligt tidigare analyser. Om något så är det faktiskt så att effekten blir lite starkare.

5.5 Intäkter och kostnader av jobbnätet – en grov beräkning av projektets samhällsekonomiska effekter

Analyserna hittills har tydligt pekat i riktningen mot att jobbnätet har positiva arbetsmarknadseffekter. När man värderar projektet är det emellertid också relevant att ställa projektets intäkter mot de kostnader som finns. I *avsnitt 3.2* antydde vi att jobbnätet är en dyrare metod än de metoder som arbetslösa i motsvarande situation ofta får ta del av. Skillnaden visavi aktivitetsgarantin utgjordes mer eller mindre helt av att man hade mer personal i jobbnätet. Frågan är nu om intäkterna från projektet väger tyngre än de kostnader som är förknippade med den ökade personalintensiteten.

Vi har gjort en ansats att jämföra intäkter och kostnader för jobbnätet. Analysen avgränsas till den utfallsperiod som vi studerar, d.v.s. effekten på ett års sikt. I det här avsnittet redovisar vi översiktligt resultaten, men för en utförligare redogörelse och en beskrivning av flera viktiga antaganden hänvisar vi till *appendix B*.

Det vi har undersökt är dels hur statsfinanserna påverkas (bortsett från ökade skatteintäkter), dels den samhällsekonomiska effekten. Resultaten i båda fallen antyder att intäkterna är större än kostnaderna, men att det finns viss osäkerhet i beräkningarna (främst i den första analysen).

Att göra analyser av kostnader och intäkter är väldigt svårt och det krävs flera, ofta osäkra, antaganden. Därför är den typen av beräkningar ovanlig i utvärderingslitteraturen. Hägglund (2009) och Johansson och Åslund (2006) utgör dock exempel på studier som försökt sig på kostnads/intäktsanalyser. Vår ansats liknar de analyser som gjorts i dessa studier.

I vårt fall är vi tvungna att göra flera förenklingar. Vi saknar t.ex. en hel del viktig data och istället för faktiska uppgifter får vi flera gånger göra uppskattningar utifrån andra källor. Ett exempel är att vi inte vet vilka löner deltagarna som får jobb erhåller, vilket är en ytterst central uppgift i en samhällsekonomisk analys. Dessutom saknar vi precis information om extra-kostnaderna för jobbnätet relativt aktivitetsgarantin samt hur mycket aktivitetsstöd deltagarna skulle ha fått om de inte hade fått arbete snabbare. Resultaten är således behäftade med osäkerhet; det handlar inte om precisa uppgifter om hur många kronor man kan tjäna på att använda metoden.

I den första analysen är vi alltså intresserade av hur statsbudgeten påverkas. Vi gör följande beräkning:

(i) Effekt på statsfinanser = besparing av aktivitetsstöd - förändrade adm. kostnader

Våra beräkningar tyder på att jobbnätet innebar en besparing av aktivitetsstöd med omkring 7 100 kr/person. Analyserna pekar vidare på att projektets administrativa kostnader var ca 3 300 kr/person högre än aktivitetsgarantins. Det skulle tyda på att staten sparade ca 3 800 kr/person som en följd av jobbnätet. Beräkningen är emellertid inte helt stabil; om man ändrar på vissa delar av kalkylen kan resultatet ibland hamna ganska nära noll eller t.o.m. bli negativt.

I den andra analysen tittar vi på den samhällsekonomiska effekten, vilket egentligen är en mer relevant analys. Effekten beräknas på följande sätt:

(ii) Samhällsekonomisk effekt = effekt på arbetskostnad - förändrade adm. kostnader

För att få fram den samhällsekonomiska effekten måste man jämföra den produktivitet som personen som får arbete snabbare bidrar med till samhället med den kostnad som finns för projektet. De administrativa extrakostnaderna känner vi till från föregående analys (3 300 kr/person). En persons produktivitet kan antas vara det belopp en arbetsgivare är villig att betala för att anställa, d.v.s. arbetskostnaden. Arbetskostnaden ges av bruttomånadslönen plus arbetsgivar- och sociala avgifter. I analysen har vi antagit individerna får en månadslön som uppgår till 18 200 kr.

Vi beräknar effekten på arbetskostnaden till ca 18 900 kr/person. Det skulle tyda på att den samhällsekonomiska vinsten av jobbnätet uppgår till ungefär 15 600 kr per person. Beräkningen bygger på många antaganden, men det går att göra ganska stora förändringar i analysen till nackdel för jobbnätet och ändå hamna i ett positivt resultat. Effekten skulle exempelvis fortfarande vara starkt positiv om lönerna för dem som fick jobb i snitt var 16 000 kr/månad snarare än 18 200 kr/månad. En väldigt kraftig och förmodligen helt orimlig undanträngning av reguljära arbeten på 80 procent skulle innebära en svagt positivt samhällsekonomisk effekt av jobbnätet.

För att på ett bra sätt kunna besvara frågan om jobbnätet var värt de pengar som satsades krävs givetvis att man tar hänsyn till en mängd faktorer. I genomgången i det här avsnittet har vi försökt vara tydliga med den osäkerhet som finns. En sak som kanske är speciellt viktig att trycka på är att de samhällsekonomiska effekterna inte behöver vara desamma om projektet blir nationell policy. Det är också viktigt att komma ihåg att en samhällsekonomisk

analys inte alls tar hänsyn till effekter på ”mjuka värden” så som hälsa, välbefinnande, kriminalitet, samhällsengagemang och liknande. Ytterst är det en politisk fråga om de positiva aspekterna av projektet väger över.

6 Avslutande diskussion

Resultaten i den här rapporten tyder på att jobbnätet förkortar arbetslöshets-tiden för personer som varit arbetslösa länge. Jobbnätet var en förstärkt sök- och matchningsinsats med inslag av praktik. Arbetsförmedlarna lade dessutom hälften av sin arbetstid på arbetsgivarkontakter. Vi finner att denna metod gör att den förväntade tiden att hitta ett jobb reduceras med ca 6 procent på ett års sikt, vilket motsvarar ungefär tre veckor. Om man betraktar vissa subventionerade anställningar (nystartsjobb och anställningsstöd) som arbete blir effekten mer än dubbelt så stor (15 procent). Vi talar i detta fall om en förkortad tid på ungefär två månader. Det tycks dock som att effekten av jobbnätet blir något lägre om man analyserar varaktiga anställningar, men det finns fortfarande en sammantaget positiv effekt av projektet.

Efter ett stort antal känslighetstester har vi funnit att huvudresultaten är robusta. Det finns tänkbara invändningar och mindre problem med analyserna, men vi ser ingenting som föranleder större tvivel om tillförlitligheten. Snarare är resultaten tydligare och stabilare än vad som är normalt i liknande studier.

När man värderar jobbnätet är det självfallet också centralt att fundera på effekternas storlek i förhållande till kostnaderna. Jobbnätet kräver ganska stora personalresurser – i alla fall mer än vad som vanligtvis satsades på aktivitetsgarantideltagare. Samtidigt är förmedlingsinsatser i regel billigare än andra typer av arbetsmarknadspolitiska program, så som exempelvis arbetsmarknadsutbildning (Kluve 2006). Dessutom riktades jobbnätet till personer som varit arbetslösa väldigt länge och som ofta provat på många olika åtgärder. Det talar för att jobbnätet ändå bör betraktas som relativt framgångsrikt. Den samhälls-ekonomiska analys som vi har gjort antyder också att projektet varit lönsamt, även om denna analys är behäftad med viss osäkerhet.

Jobbnätet innebar ett betydande resurstillskott. Utifrån resultaten i rapporten kan vi inte säga om det är det specifika arbets sättet i sig eller resurstillskottet som är det viktiga. Vi kan inte heller med säkerhet säga om det är ”hela paketet” eller några delar av jobbnätet som genererar den positiva effekten.

Arbetsförmedlarnas tydliga och omfattande arbete med arbetsgivarkontakter utgör härvidlag en särskilt intressant aspekt. En viktig mekanism kan kanske spåras här? I tidigare studier har det framförts att täta arbetsgivarkontakter kan få arbetsmarknadsutbildning att fungera effektivare (Johansson och Martinson 2001; Martinson och Lundin 2003). Möjligen kan även själva förmedlingsarbetet bli framgångsrikare om personalen lägger mycket tid och energi på arbetet med arbetsgivare.

Studiens positiva resultat ligger väl i linje med vad man funnit i tidigare undersökningar från så väl Sverige (Andersson Joonas och Nekby 2009; Delander 1978; Hägglund 2009; Johansson och Åslund 2006) som andra länder (se t.ex. Kluge 2006). En likhet mellan vår studie och tidigare svenska analyser är att förmedlingsinsatserna har riktats till svaga grupper. I jobbnätet har deltagarna i genomsnitt en extremt lång period av arbetslöshet bakom sig. I Delander (1978) handlar det också om långtidsarbetslösa, om än inte alla med lika långa inskrivningstider. Hägglund (2009) analyserar förmedlingsinsatser som riktats till olika svaga grupper; deltagarna har dock i regel inte varit arbetslösa lika länge som jobbnätets deltagare. Andersson Joonas och Nekby (2009) tittar på ett projekt för nyanlända invandrare. I Johansson och Åslund (2006) handlar det om långtidsarbetslösa invandrare. Den sammantagna bilden av dessa studier blir att förstärkta förmedlingsinsatser förmodligen har positiv effekt för svaga grupper. Samtidigt skulle det vara intressant att veta mer om det också kan vara en effektiv strategi när det handlar om individer som står närmare arbetsmarknaden.

Det finns en officiell ambition om att jobbnätet ska användas inom JOB idag. I en intern undersökning har Arbetsförmedlingen (2008) studerat i vilken utsträckning metoden faktiskt tillämpas. Ungefär 75 procent av förmedlingskontoren säger att de använder jobbnätet. Däremot säger endast 3 procent att de använder minst 40 procent av arbetstiden till arbetsgivarkontakter. De allra flesta, 68 procent, lägger bara ned 10–30 procent av tiden på detta. Bilden förstärks även av Riksrevisionen (2009) som pekar på att nio av tio arbetsförmedlare inom JOB lägger mindre än 25 procent av sin arbetstid på arbetsgivarkontakter. Man visar också att förmedlarna jobbar med betydligt fler arbetssökande inom JOB än vad som var fallet inom jobbnätet. Därmed tycks verksamheten se ganska annorlunda ut i den reguljära verksamheten; man har inte lyckats upprätthålla en lika ambitiös och resurskrävande nivå när projektet förvandlats till nationell policy. Det är inte helt förvånande, särskilt eftersom arbetsmarknadsläget förändrats radikalt sedan projektet genomfördes.

Slutligen vill vi notera att det är en öppen fråga huruvida jobsökaraktiviteter fungerar bra i lågkonjunktur. Kritik om att regeringen har en alltför positiv syn på den typen av insatser i rådande konjunkturläge har kommit från bl.a. Finanspolitiska rådet (2009). Men det finns trots allt fortfarande en hel del jobb att söka även i en lågkonjunktur. Det skulle tala för att metoder för att effektivisera matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare – så som jobbnätet – fortfarande kan fylla en väldigt viktig roll även i besvärliga tider.

Referenser

- Agell, J. och H. Bennis (2002), "Wage policy and endogenous wage rigidity: a representative view from the inside", Working Paper 2002:12, IFAU, Uppsala.
- Agell, J. och P. Lundborg (2003), "Survey evidence on wage rigidity and unemployment: Sweden in the 1990s", *Scandinavian Journal of Economics* vol. 105, s. 15–29.
- Andersson Joonas, P. och L. Nekby (2009), "TIPping the scales towards greater employment chances? Evaluation of a trial introduction program (TIP) for newly-arrived immigrants based on random program assignment", Working Paper 2009:5, The Stockholm University Linnaeus Center for Integration Studies, Stockholms universitet.
- Arbetsmarknaden (2007), "Det blir 15 till 20 deltagare per coach", nr 3 2007.
- Arbetsmarknaden (2008), "Personal saknas för att infria regeringens löfte", nr 5 2008.
- Ams (2007), "Definitioner inom AMV:s statistik. Historik över ett urval av våra begrepp", UIN 2007:1, Ams, Stockholm.
- Arbetsförmedlingen (2006), "Slutrapport Jobbnätet", Arbetsförmedlingen, Stockholm.
- Arbetsförmedlingen (2007a), "Jobbnätets tips, inspiration, idéer för arbetsförmedlare som jobbar med praktisk matchning", Arbetsförmedlingen, Stockholm.
- Arbetsförmedlingen (2007b), "Jobbnätet slutrapport – Ett växtkraft Mål 3 projekt", Arbetsförmedlingen, Stockholm.
- Arbetsförmedlingen (2008), "Analys och slutsatser av JOB-enkäten maj 2008", PM 2008-06-05, Thomas Furby, Avdelningen Målgrupp, Arbetsförmedlingen, Stockholm.
- Atkinson, J., L. Giles och N. Meager (1996), "Employers, recruitment and the unemployed", Institute for Employment Studies Report 325, University of Sussex.

- Bewley, C. (1999), *Why wages don't fall during a recession*, Harvard University Press, Cambridge.
- Calmfors, L., A. Forslund och M. Hemström (2002), "Does active labour market policy work? Lessons from the Swedish experiences", Working Paper 2002:4, IFAU, Uppsala.
- Delander, L. (1978), "Studier kring den arbetsförmedlande verksamheten", SOU 1978:60, *Arbetsmarknadspolitik i förändring*, Fritzes, Stockholm.
- de Luna, X., A. Forslund och L. Liljeborg (2008), "Effekter av yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning för deltagare under perioden 2002–04", Rapport 2008:1, IFAU, Uppsala.
- Dolton, P. och D. O'Neill (1996), "Unemployment duration and the restart effect: Some experience evidence", *Economic Journal* vol. 106, nr. 435, s. 387–400.
- Eriksson, S. och J. Lagerström (2006), "Competition between employed and unemployed job applicants: Swedish evidence", *Scandinavian Journal of Economics* vol. 108, s. 373–396.
- Finanspolitiska rådet (2009), *Svensk finanspolitik. Finanspolitiska rådets rapport 2009*, Finanspolitiska rådet, Stockholm.
- Forslund, A., D. Fröberg och L. Lindqvist (2004a), "The Swedish Activity Guarantee", Rapport 2004:4, IFAU, Uppsala.
- Forslund, A., P. Johansson och L. Lindqvist (2004b), "Anställningsstöd – en väg från arbetslöshet till arbete?", Rapport 2004:17, IFAU, Uppsala.
- Fröberg, D. och K. Persson (2002), "Genomförandet av aktivitetsgarantin", Rapport 2002:2, IFAU, Uppsala.
- Fröberg, D. och L. Lindqvist (2002), "Deltagarna i aktivitetsgarantin", Rapport 2002:11, IFAU, Uppsala.
- Graversen, B. K. och J. C. Van Ours (2008), "How to help unemployed find jobs quickly: Experimental evidence from a mandatory activation program", *Journal of Public Economics* vol. 92, s. 2020–2035.
- Hallsten, L., K. Isaksson och H. Andersson (2002), "Rinkeby Arbetscentrum – verksamhetsidéer, genomförande och sysselsättningseffekter av ett projekt för långtidsarbetslösa invandrare", Rapport 2002:10, IFAU, Uppsala.

- Hemström, M. och S. Martinson (2002), ”Att följa upp och utvärdera arbetsmarknadspolitiska program”, Rapport 2002:1, IFAU, Uppsala.
- Hägglund, P. (2002), ”Första året med Aktivitetsgarantin – en utvärdering av Aktivitetsgarantins effekter”, Ura 2002:”, Ams, Stockholm.
- Hägglund, P. (2009), ”Effekter av intensifierade förmedlingsinsatser vid Arbetsförmedlingen – erfarenheter från randomiserade experiment”, Rapport 2009:15, IFAU, Uppsala.
- Johansson, P. och S. Martinson (2001), ”Varför lyckades det nationella IT-programmet, Swit? – en jämförelse mellan två arbetsätt”, *Ekonomisk Debatt* årg 29, nr 4, s. 293–302.
- Johansson, P. och O. Åslund (2006), ”Arbetsplatsintroduktion för vissa invandare’ – teori, praktik och effekter”, Rapport 2006:6, IFAU, Uppsala.
- Klingvall, M. (1998), ”Arbetsgivarnas attityder”, URA 1998:9, Ams, Stockholm.
- Kluge, J. (2006), ”The effectiveness of European active labor market policy”, IZA Discussion Paper 2018, IZA, Bonn.
- Lundin, D. och L. Liljeberg (2008), ”Arbetsförmedlingens arbete med nystartsjobben”, Rapport 2008:9, IFAU, Uppsala.
- Lundin, M. (2001), ”Hur fungerar anställningsstöden?”, Rapport 2001:9, IFAU, Uppsala.
- Martinson, S. och M. Lundin (2003), ”Vikten av arbetsgivarkontakter: en studie av den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen i ljuset av 70-procentsmålet”, Rapport 2003:10, IFAU, Uppsala.
- Meyer, B. D. (1995), ”Lessons from the U.S. unemployment insurance experiments”, *Journal of Economic Literature* vol. 33, s. 91–131.
- Ramböll Management (2005a), ”Jobbnätet. Deltagarenkät intag 1, 2 och 3”, Ramböll Management, Stockholm.
- Ramböll Management (2005b), ”Jobbnätet. Deltagarenkät intag 4 och 5”, Ramböll Management, Stockholm.
- Ramböll Management (2005c), ”Uppföljning. Arbetsgivarnas syn på Jobbnätet”, Ramböll Management, Stockholm.

- Ramböll Management (2006), "Jobbätet – Fokusgrupp akademiker", Notat 2006-02-02, Ramböll Management, Stockholm.
- Ramböll Management (2007), "Utvärdering av Jobbnätet", Länsarbetsnämnden, Stockholm.
- Riksrevisionen (2009), "Jobb- och utvecklingsgarantin – en garanti för jobb?", RiR 2009:22, Riksrevisionen, Stockholm.
- Rosenbaum, P. R. och D. B. Rubin (1983), "The central role of the propensity score in observational studies for causal effects", *Biometrika* vol. 70, s. 41–5.
- Van den Berg, G. och B. van der Klauuw (2006), "Counselling and monitoring of unemployed workers: Theory and evidence from a controlled social experiment", *International Economic Review* vol. 47, s. 895–936.
- Wolf-Watz, O. och C. Johannesson (2005), "Redovisning av resultat och kostnader för Jobbnätet jämfört med två kontrollgrupper", Promemoria, FBA, Stockholm.

Appendix A. Extra tabeller

Tabell A 1. Från vilka kontor kommer deltagarna i jobbnätet 2 och de matchade jämförelsepersonerna?

Deltagare i Jobbnätet ("Behandlingsgrupp")		Jämförelsegrupp	
Arbetsförmedling	Antal deltagare	Arbetsförmedling	Antal deltagare
Ekonomi Juridik Personal	1	Bygg	3
Teknik Data	1	Danderyd	1
Botkyrka Salem	38	Järfälla	100
Ekerö	1	Märsta	72
Farsta	54	Rinkeby	5
Globen	52	Skärholmen	21
Huddinge	35	Sollentuna	70
Internationella Akademiker	1	Solna	32
Järfälla	1	Sundbyberg	29
Kungsholmen	47	Södertälje	30
Lidingö	15	Täby	17
Liljeholmen	63	Upplands-Väsby	91
Märsta	1		
Nacka	31		
Norrmalm	47		
Norrtälje	36		
Nynäshamn	1		
Rehab Globen	1		
Rehab Tullinge	1		
Rehabilitering	24		
Rinkeby Kista	58		
Skärholmen	23		
Solna	13		
Spånga Tensta	39		
Stockholm City	1		
Sundbyberg	6		
Södermalm	66		
Södertälje	21		
Tyresö	7		
Täby	19		
Unga funktionshindrade	1		
Upplands Väsby	1		
Vällingby	2		
Värmdö	7		
Östermalm	44		
Okänd	3		

Tabell A 2. Balansering av kovariater för grundanalysen *avsnitt 5.1*

Variabel	Deltagargrupp	Jämförelsegrupp	Teststatistika	P-värde
Ålder (medel)	45,11	45,06	-0,10	0,92
Ålder ² (medel)	2131,12	2124,86	-0,14	0,89
Ålder × inskrivningsdagar AF	101451,27	102021,70	0,18	0,86
Män	0,60	0,57	2,27	0,13
Nordiskt födelseland, ej SVE	0,04	0,04	0,00	1,00
Utomnordiskt födelseland	0,38	0,39	0,18	0,67
Gymnasium	0,45	0,47	0,38	0,54
Eftergymnasial utbildning	0,31	0,31	0,11	0,74
Arbetshandikapp	0,18	0,19	0,28	0,60
Inskrivningsdagar på AF, senaste perioden	907,75	830,62	-2,29	0,02 **
Inskrivningsdagar på AF totalt	2214,91	2236,73	0,36	0,72
Antal tidigare program	2,77	2,59	-1,13	0,26
Inskrivning på AF 1-12 månader (senaste perioden)	0,21	0,23	1,12	0,29
Inskrivning 13-18 månader	0,13	0,11	0,62	0,43
Inskrivning 19-24 månader	0,13	0,17	5,21	0,02 **
Inskrivning 25-30 månader	0,11	0,10	0,56	0,46
Inskrivning 31-36 månader	0,14	0,12	0,59	0,44
Inskrivning 37-42 månader	0,08	0,08	0,01	0,92
Inskrivning 43-48 månader	0,06	0,07	0,17	0,68
Inskrivningsperioder totalt	4,28	4,46	1,09	0,28
Antal ip=1	0,14	0,14	0,02	0,88
Antal ip=2	0,12	0,16	4,63	0,03 **
Antal ip=3	0,12	0,11	0,40	0,53
Antal ip=4	0,11	0,09	1,21	0,27
Antal ip=5	0,09	0,08	0,52	0,47
Antal ip=6	0,06	0,05	1,21	0,27
Antal ip=7	0,08	0,11	3,03	0,08 *

Not: * = Signifikant skillnad på 90 % säkerhetsnivå; ** = Signifikant skillnad på 95 % säkerhetsnivå; AF = Arbetsförmedlingen; ip = inskrivningsperiod på AF; SVE = Sverige. Huruvida den arbetssökande uppbär a-kassa eller ej har exkluderats från matchningen då det i princip inte finns någon variation mellan individerna i urvalet med avseende på detta. Vi har även provat att ta hänsyn till om personen bodde i ett hushåll som fick försörjningsstöd 2005; skillnaden mellan deltagargrupp och jämförelsegrupp är liten och resultaten påverkas inte.

besparingen (*i.b*), då målgruppen är förhållandevis svag. Men eftersom vi inte har någon mer precis uppgift att tillgå använder vi genomsnittet.

För att räkna ut statens besparing per dag och individ måste vi räkna bort inkomstskatt, eftersom staten får tillbaka detta belopp om personen får aktivitetsstöd. Utifrån relevant skattetabell kan vi fastställa skatten till knappt 25 procent givet en inkomst på 590 kr/dag. Det ger en dagersättningsbesparing på ungefär 442 kr/dag ($590 \times 0,75$).

Huvudanalyserna har visat att arbetstiden i genomsnitt förkortas med 6 procent av jobbnätet. Det motsvarar 22 kalenderdagar eller 16 dagar kortare tid som aktivitetsstöd behöver betalas ut av staten. Besparing av aktivitetsstöd (*i.b*) som en konsekvens av jobbnätet blir därför $442 \times 16 \approx 7\,100$ kr per individ.

Observera att vi här inte alls tar hänsyn till att det finns en positiv effekt av jobbnätet på jobb som subventioneras med nystartsjobb/anställningsstöd. Statens besparing skulle öka om vi beaktade även denna effekt. Dessutom inkluderas inte heller de ökade skatteintäkter som staten får i och med att de arbetssökande fortare får ett arbete. Å andra sidan gör vi ett antagande om att de som får jobb verkligen arbetar. Om en betydande andel t.ex. är sjukskrivna eller föräldralediga kommer statens besparing att överskattas. Därutöver gör vi ett antagande om att jobbnätsdeltagarna inte bara ”går före i kön” och tränger undan personer som staten får betala för på ett annat sätt. Om det förekommer undanträngning, vilket är rimligt, kommer *i.b* att överskattas (mer om detta nedan).

Nästa steg är att räkna ut är de förändrade administrativa kostnaderna (*i.c*). Vi antar att de ökade administrativa kostnaderna under projekttiden helt utgörs av en större personaltäthet. Det är ett relativt rättframt antagande, även om det sannolikt finns mindre kostnader som är högre i jobbnätet än i den reguljära verksamheten (se *avsnitt 3.2*). Dessvärre vet vi inte heller exakt personaltätheten i jobbnätet relativt aktivitetsgarantin. Men mellan tummen och pek-fingret kan man utgå från att man i jobbnätet arbetade med 15 deltagare per förmedlare och i aktivitetsgarantin 30 deltagare per förmedlare (se *avsnitt 3.1*).

Kostnaden för personalen utgörs av bruttolön plus arbetsgivar- och sociala avgifter. Inte heller tjänstemännens lön i projektet är känd för oss. Genomsnittslönen för en arbetsförmedlare under 2007 enligt Statistiska centralbyrån är dock den bästa gissningen vi har att utgå ifrån: 24 700 kr/månad.

Till bruttolönen lägger vi arbetsgivar- och sociala avgifter genom att multiplicera lönen med 1,49, vilket är den faktor som ska användas i statlig sektor enligt Konjunkturinstitutet. Utgår man från detta kostade en arbets-

förmedlare per dag $24\,700 \times 1,49/30,5 \approx 1\,207$ kr. I genomsnitt deltog de arbets-sökande i 105 dagar i jobbnätet (se *Tabell 3*) och varje förmedlare hade 15 deltagare. Det innebär att kostnaden var $1\,207 \times 105/15 \approx 8\,449$ kr per deltagare. Hälften av denna kostnad hade man i aktivitetsgarantin, vilket ger en administrativ extrakostnad för jobbnätet på $8\,449/2 \approx 4\,200$ kr per deltagare.

Men om jobbnätsdeltagarna hade varit med i aktivitetsgarantin istället för att delta i projektet hade det tagit omkring 22 dagar längre tid för dem att komma i arbete. Under denna tid innebär alltså jobbnätet en besparing, inte en ökning, av administrativa kostnader relativt aktivitetsgarantin. Denna besparing beräknas enligt följande: $24\,700 \times 1,49 \times (22/30,5) \times 1/30 \approx 900$ kr/person. Att vi här räknar med $1/30$ istället för $1/15$ beror naturligtvis på att personaltätheten var högre i jobbnätet än i aktivitetsgarantin.

Vi räknar därefter ut de förändrade administrativa kostnaderna (*i.c*) på följande sätt: $4\,200 - 900 = 3\,300$ kr/person. De faktorer som gör denna del mest osäker är att vi inte känner till vare sig den exakta personaltätheten eller förmedlarnas lön. Vi kan inte säga om det är större risk för att kostnaderna överskattas eller för att de underskattas.

Nu har vi alla nödvändiga uppgifter för att räkna ut effekten på statsbudgeten (*i.a*) grovt sett. Besparingen av aktivitetsstöd (7 100 kr) minus extra administrativa kostnader (3 300 kr) ger en besparing på 3 800 kr per individ. För att få en bättre kunskap om hur pass robust resultatet är har vi provat att ändra på tre av de antaganden som gjorts i kalkylen.

För det första vet vi inte exakt vilken dagersättning som betalades ut. Om vi testar att anta att utbetalad dagersättning (minus skatt) var 300 kr istället för 442 kr per deltagare blir besparingen av aktivitetsstöd klart lägre (4 800 kr). Slutkalkylen skulle med detta upplägg landa på en besparing på 1 500 kr per deltagare, d.v.s. en lägre men fortfarande positiv effekt.

För det andra är vi osäkra på personaltätheten. Om vi antar att personaltätheten är tre gånger så hög i jobbnätet som i aktivitetsgarantin blir de administrativa kostnaderna mycket högre (7 600 kr). Slutkalkylen innebär i så fall en förlust för statsbudgeten med 500 kr per deltagare.

För det tredje så finns det en uppenbar risk att åtminstone en del av de jobb som deltagarna får inte är nyskapade jobb. Det skulle alltså kunna vara så att jobbnätsdeltagarna bara ”går före i kön” av arbetslösa och tränger undan andra personer som skulle ha fått ett jobb (utan statlig intervention). Vi har undersökt hur mycket undanträngning resultaten tål utan att bli negativa. Detta beräknas i två steg. Först delar vi de administrativa kostnaderna (3 300 kr) med bespa-

Det stora problemet nu är istället att vi inte känner till *ii.b* – vi vet inte vilken lön personen som får jobb erhåller. Därför måste vi återigen göra ett antagande. Vi tänker oss att deltagarna oftast får arbeten som inte kräver någon formell och lång utbildning och som därför är ganska lågt betalda. Fyra tänkbara yrken, med genomsnittlig månadslön i Stockholms län 2007 enligt SCB, anges nedan:

- Barnskötare 18 200 kr/månad
- Vårdbiträde 20 000 kr/månad
- Städare 18 500 kr/månad
- Vaktmästare 19 800 kr/månad

För att inte riskera att göra en alltför positiv kalkyl väljer vi den lön som är lägst, d.v.s. en månadslön på 18 200 kr. Man kan anta att en del personer hamnar i yrken som är mer välbetalda. Å andra sidan kan man tänka sig att många hamnar i en lägre del av lönefördelningen än genomsnittet. Givet detta anser vi att 18 200 kr/månad är en rimlig utgångspunkt.

För att ta fram arbetskostnaden lägger vi till arbetsgivar- och sociala avgifter, som innebär en faktor om 1,44 i genomsnitt för samtliga sektorer enligt Konjunkturinstitutet. Arbetsgivarna får således per månad betala $18\,200 \times 1,44 \approx 26\,200$ kr om de anställer någon som deltagit i jobbnätet. Eftersom effekten på tid till arbete av jobbnätet var en förkortning på 22 dagar kan *ii.b* beräknas på följande vis: $26\,200 \times (22/30,5) \approx 18\,900$ kr.

Nu kan vi beräkna den samhällsekonomiska effekten (*ii.a*). Vi tar arbetskostnaden, d.v.s. produktivitetstillskottet per individ (18 900 kr), minus de administrativa kostnaderna (3 300 kr) och får fram en samhällsekonomisk vinst av jobbnätet på 15 600 kr per person. Resultaten ger en fingervisning om att projektet var samhällsekonomiskt lönsamt. För att få mer kunskap om hur robust denna kalkyl är provar vi ånyo att laborera med tre delar av beräkningarna.

Det första man kan vara orolig för är att vi överskattar den lön som deltagarna får. Om vi gör en kraftig sänkning av lönen från 18 200 kr/månad till 16 000 kr/månad hamnar den samhällsekonomiska vinsten på 13 300 kr per person.

För det andra måste vi givetvis också titta på vad som händer om vi antar att personalkostnaderna är högre än vad vi tror. Om vi tänker oss att de administrativa kostnaderna var tre gånger (istället för två gånger) så hög i

jobbnätet som i aktivitetsgarantin så blir den samhällsekonomiska vinsten 11 300 kr per person. Det är alltså fortfarande en starkt positiv samhällsekonomisk effekt.

Slutligen bör vi beakta risken för undanträngning. Antalet dagar som arbetslöshetstiden måste förkortas med för att inte ge en samhällsekonomisk förlust ges av $3\,300/26\,200 \times 30,5 \approx 3,84$. Den undanträngning som innebär ett nollresultat får vi på följande sätt: $(22-3,84)/22 \times 100 \approx 82,5$ procent. Om undanträngningen är 80 procent, d.v.s. åtta av tio jobb är bara ”en omorganisering av kön till arbete”, så talar vi fortfarande om en samhällsekonomisk vinst.

De robusthetsanalyser som vi genomfört tyder sammantaget på att det finns en ganska stor marginal ner till ett negativt resultat; om man kan förkorta arbetslöshetstiderna med 6 procent genom projektet finns troligen en stor samhällsekonomisk vinst att göra.

För att riktigt kunna besvara frågan om jobbnätet var värt de pengar som satsades, och om det är värt att gör en storskalig satsning, krävs att man tar hänsyn till en mängd faktorer. Vi har byggt analysen på många antaganden. En grundläggande premis är att effekten på arbetstiden verkligen är en förkortning av arbetslöshetstiden på 6 procent – en lägre effekt ger självfallet ett annat utfall. Vi vet inte heller om en storskalig satsning ger samma utfall som ett begränsat projekt. Man bör slutligen observera att det finns en rad ”mjuka värden” så som hälsa, välbefinnande, kriminalitet, samhällsengagemang och liknande som vi inte har haft som ambition att ta hänsyn till i genomgången av intäkter och kostnader.

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2009:20** Böhlmark Anders, Oskar Nordström Skans och Olof Åslund ”Invandringsålderns betydelse för social och ekonomisk integration”
- 2009:21** Sibbmark Kristina ”Arbetsmarknadspolitisk översikt 2008”
- 2009:22** Eliason Marcus ”Inkomster efter en jobbförlust: betydelsen av familjen och trygghetssystemet”
- 2009:23** Bennmarker Helge, Erik Grönqvist och Björn Öckert ”Betalt efter resultat: utvärdering av försöksverksamhet med privata arbetsförmedlingar”
- 2009:24** Hensvik Lena, Oskar Nordström Skans och Olof Åslund ”Sådan chef, sådan anställd? – Rekryteringsmönster hos invandrade och infödda chefer”
- 2010:1** Hägglund Pathric ”Rehabiliteringskedjans effekter på sjukskrivningstiderna”
- 2010:2** Liljeberg Linus och Martin Lundin ”Jobbnätet ger jobb: effekter av intensifierade arbetsförmedlingsinsatser för att bryta långtidsarbetslöshet”

Working papers

- 2009:21** Åslund Olof, Anders Böhlmark och Oskar Nordström Skans “Age at migration and social integration”
- 2009:22** Arni Patrick, Rafael Lalive och Jan C. van Ours ”How effective are unemployment benefit sanctions? Looking beyond unemployment exit”
- 2009:23** Bennmarker Helge, Erik Grönqvist och Björn Öckert “Effects of outsourcing employment services: evidence from a randomized experiment”
- 2009:24** Åslund Olof, Lena Hensvik och Oskar Nordström Skans “Seeking similarity: how immigrants and natives manage at the labor market”
- 2009:25** Karlsson Maria, Eva Cantoni och Xavier de Luna “Local polynomial regression with truncated or censored response”
- 2009:26** Caliendo Marco “Income support systems, labor market policies and labor supply: the German experience”
- 2009:27** Brewer Mike “How do income-support systems in the UK affect labour force participation?”
- 2009:28** Gautier Pieter A. and Bas van der Klaauw “Institutions and labor market outcomes in the Netherlands”
- 2009:29** Brugiavini Agar “Welfare reforms and labour supply in Italy”

- 2009:30** Forslund Anders “Labour supply incentives, income support systems and taxes in Sweden”
- 2009:31** Vörk Andres “Labour supply incentives and income support systems in Estonia”
- 2009:32** Forslund Anders och Peter Fredriksson “Income support systems, labour supply incentives and employment – some cross-country evidence”
- 2010:1** Ferracci Marc, Grégory Jolivet och Gerard J. van den Berg “Treatment evaluation in the case of interactions within markets”

Dissertation series

- 2009:1** Lindahl Erica “Empirical studies of public policies within the primary school and the sickness insurance”
- 2009:2** Grönqvist Hans “Essays in labor and demographic economics”